

T.C
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI DERSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ZEYNEP EŐKI

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mustafa CİNOĞLU

KİLİS
OCAK 2012

T.C
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI DERSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Zeynep EŞKİ

Bu tez tarafımda okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

(Unvanı, Adı ve SOYADI)

.....(Danışman)

.....(Jüri Başkanı)

.....(Üye)

.....(Üye)

.....(Üye)

İmzası

.....

.....

.....

.....

.....

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı
SBE Müdürü

T.C
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu belge ile tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak sunulduğunu ve bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.(24.01.2012)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin
Adı ve Soyadı

.....

İmzası

.....

ÖNSÖZ

Yükseköğretim Yürütme Kurulu'nun 04.11.1997 tarih ve 97.39.2761 sayılı kararı ile eğitim fakültelerinde yeniden yapılanma süreci başlatılmış ve bu çerçevede 1998–1999 eğitim-öğretim yılından itibaren yeniden düzenlenen öğretmen yetiştirme programları uygulamaya konulmuştur. Yeniden yapılanma çalışmalarında, eğitim fakültelerinin ilköğretime öğretmen yetiştiren programları, sekiz yıllık zorunlu ilköğretim uygulamasının taleplerini karşılayacak biçimde şekillendirilmiştir. Sekiz yılı aşkın süredir uygulanmakta olan öğretmen yetiştirme lisans programlarının aksayan yönlerini gidererek, geliştirmeye yönelik bir çalışmanın gerçekleştirilmesi Yükseköğretim Kurulu'na uygun bulunmuştur. Bu çerçevede, Yükseköğretim Kurulu eğitim fakülteleri yönetici ve öğretim elemanlarıyla konuyu paylaşmış, programları bütünüyle değiştirmek yerine programlarda gerekli güncellemeleri yapmak amacıyla çalışmalar başlatmıştır. Eğitim fakültelerindeki öğretmen yetiştirme ders programlarında yapılan güncelleştirme ile gelen önemli bir yenilik ise “topluma hizmet uygulamaları” dersidir. Bu çalışma da topluma hizmet uygulamaları dersinin, Kilis 7 Aralık Üniversitesi'ndeki işlenişini değerlendirmeye çalışmıştır.

Çalışma beş bölümden oluşmuştur. Birinci bölüm girişte topluma hizmet uygulamaları dersi genel olarak anlatılmış, kuramsal çerçeve verilmiştir. İkinci bölümde çalışmanın yöntemi, üçüncü bölümde Kilis ve Kilis 7 Aralık Üniversitesi anlatılmıştır. Dördüncü bölümde çalışmanın bulguları verilmiş ardından tartışmalar yapılmıştır. Beşinci yani son bölümde ise çalışmanın sonucu ve önerileri verilmiştir.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında, geliştirilmesinde ve sonuçlandırılmasında çok büyük katkıları olan, yardımını ve desteğini benden hiç esirgemeyen yüksek lisans tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Mustafa CİNOĞLU'na ve çalışmanın başından beri verdiği fikirlerle beni yönlendiren hocam Yrd. Doç. Dr. İsmail ARSLANTAŞ'a en içten ve samimi saygılarımı sunarım.

Çalışmanın başından sonuna kadar benden desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili aileme, değerli anneme ve eşime teşekkürlerimi sunarım.

KİLİS-2012

Zeynep EŞKİ

ÖZET

Topluma Hizmet Uygulamaları Dersinin Değerlendirilmesi EŞKİ, Zeynep

**Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri ABD
Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mustafa CİNOĞLU
Ocak ,2012**

Bu çalışmanın amacı, topluma hizmet uygulamaları dersinin, paydaş görüşlerini esas alarak Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde değerlendirmesini yapmaktır. Bu ders Yükseköğretim Kurulu tarafından Eğitim Fakültelerinin programlarının güncellenmesi amacıyla başlatılan çalışmalar kapsamında, 2006 yılından itibaren zorunlu ders haline getirilmiştir. Bu ders, öğretmen adaylarına toplumsal duyarlılık ve öğretmenlik mesleğinin duygusal boyutunu kazandırmayı amaçlamaktadır.

Bu çalışma katılımcı/işbirlikçi değerlendirme modeli kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde dersi alan programlardan toplam 200 öğretmen adayı, örnekleme ise anketin uygulandığı 100 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Ayrıca 34 öğretmen adayı, 11 kurum/kuruluş yetkilisi ve 7 öğretim elemanı ile görüşmeler yapılmıştır. Bu çalışma yapılırken anket, görüşme ve gözlem veri toplama teknikleri kullanılmıştır. Anket verilerinin analizinde SPSS 17.0 istatistik programı kullanılmış, çözümlenen veriler, aritmetik ortalama, standart sapma, t-testi, anova varyans analizinden yararlanılarak yorumlanmıştır.

Bu çalışmada THU dersinde ortaya çıkan temel sorunlar şu şekilde tespit edilmiştir: Resmi yazışmalar, gerekli izinlerin geç alınması, plansızlık, proje için gerekli araç-gereçleri temin etmemek, ihtiyaç duyulan maddi kaynakların sağlanmaması, kurum/kuruluş yetkililerinin öğretmen adaylarına karşı olumsuz tavırları, danışman öğretim elemanlarının derse karşı yeterince ilgi göstermemesi ve ölçme değerlendirme

Araştırmanın sonucunda elde edilen tüm veriler ve paydaş görüşleri incelenerek değerlendirilmiş ve THU dersinin daha iyi işlenebilmesi için şu öneriler sunulmuştur: Danışman öğretim elemanlarının projenin yapıldığı kurum/kuruluşlara giderek oradaki çalışmalara öğretmen adaylarıyla birlikte daha fazla katılması, valilikte de bir THU koordinatörü belirlenmesi, danışman öğretim elemanı, öğretmen adayları ve ilgili kurum/kuruluş yetkilileri bir araya gelerek proje dönem çalışma planı oluşturması, proje tanıtım ve sonuçlarının üniversitenin internet sayfasında ve yerel basında tanıtılması ve THU dersi için öğrencilere not vermek yerine proje sonunda genel performanslarına bakılarak başarılı veya başarısız olarak değerlendirilmesi.

Anahtar kelimeler: topluma hizmet uygulamaları, program, program değerlendirme

ABSTRACT

Evaluation Of The Community Services Course EŐKI, Zeynep

**Masters Thesis, Educational Sciences
Thesis Adviser: Yrd. Doç. Dr. Mustafa CİNOĞLU
January ,2012**

The purpose of this study is evaluation of the course, “Community Services”, with respect to shareholder opinions at the “Kilis 7 Aralık University”. This course has become compulsory since 2006, in the scope of updating education faculties’ programmes by the Higher Education Council. This course aims at providing teacher candidates with social sensivity and emotional aspect of the teacher profession.

This study has been prepared by using preparatory/cooperative learning model. The universe of this study is constituted by 200 teacher candidates whom took the mentioned course at the “Kilis 7 Aralık University” and and 100 students constitutes the sample; interviews have been executed with 11 organization, 34 teacher candidates and 7 instructors. In addition, during this study; survey, interview and observation techniques have been used. For survey data analyse, SPSS 17.0 statistic programme has been used and these analyzed data has been interpreted with the help of arithmetic mean, standart deviation, t-test and anoca variance analysis.

In this study, the basic problems about the “Society Service Applications” course has been specified as follows: official correspondance, getting necessary permission late, planlessness, providing essential tools for project, not providing pecuniary resource, institute official’s negative behaviours against teacher candidates, assessment and evaluation and that advisor doesn’t take interest in courses.

All data and shareholder opinions obtained in the result of the research have been scanned and evaluated and these suggestions have been made to make the course more efficient: the advisor should go to the institutes which carry out the project with students and participate in studies, a community services coordinator should be appointed in governorship, the advisor should come together with teacher candidates and authorities of institutes/organizations and make periodic project study plan, the project introduction and results should be broadcasted on the website of the university and local press, Instead of giving marks to the students they should be evaluated as successful or not according to their performance at the end of the project.

Key words:, community services course, programme, evaluation of programme

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	viii
FİGÜRLER LİSTESİ	ix
KISALTMALAR	x
TANIMLAR	xi
BÖLÜM 1 GİRİŞ	1
1.1. Öğretmen Yetiştirme Programlarındaki Değişiklikler.....	1
1.2. Topluma Hizmet Uygulamaları Dersinin Tarihçesi.....	1
1.3. Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi	5
1.4. Çalışmanın Amacı.....	7
1.5. Araştırma Soruları.....	7
BÖLÜM 2 YÖNTEM	8
2.1. Evren ve Örneklem.....	8
2.2. Verilerin Toplanması.....	9
2.3. Verilerin Analizi.....	12
BÖLÜM 3 KİLİS VE KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	14
3.1. Akdeniz’de Bir Serhat Şehir: Kilis.....	14
3.2. Kilis 7 Aralık Üniversitesi.....	15
3.3. Kilis Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi.....	15
BÖLÜM 4 BULGULAR VE TARTIŞMA	16
4.1. Kilis 7 Aralık Üniversitesi’nde THU Dersinin İşlenişi.....	16
4.2. THU Dersinin Amaçlarına Ulaşma Durumu.....	32
4.3. Dersin İşlenişi Esnasında Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri	42
BÖLÜM 5 SONUÇ VE ÖNERİLER	53
KAYNAKLAR	57
EKLER	58
ÖZGEÇMİŞ	66

TABLolar LİSTESİ

Tablo		Sayfa No
1	Örnekleme ilişkin istatistikî bilgiler.....	8
2	2009–2010 Öğretim Yılına Kadar Yapılmış Proje Örnekleri.....	20
3	Eğitim Fakültesinin Kendi İçindeki İşleniş Basamaklarına Ait Anket Önergelerine Öğretmen Adaylarının Verdiği Cevaplar.....	22
4	Eğitim Fakültesinin Kendi İçindeki İşleniş Basamaklarına Ait Anket Önergelerine Verilen Cevapların Cinsiyete Göre Anlamlılığı.....	26
5	Eğitim Fakültesi'nin Kendi İçindeki İşleniş Basamaklarına Ait Anket Maddelerine Verilen Cevapların Bölümlerine Göre Anlamlılığı.....	26
6	Eğitim Fakültesi'nin Kendi İçindeki İşleniş Basamaklarına Ait Anket Maddelerine Verilen Cevapların Kurum/Kuruluşlara Göre Anlamlılığı.....	27
7	Öğretmen Adaylarının Gittiği Kurum/Kuruluşlar.....	27
8	THU Dersinin Kurum/Kuruluşlardaki İşleniş Basamaklarına Ait Anket Maddelerine Öğretmen Adaylarının Verdiği Cevaplar.....	30
9	Kurum/Kuruluşlardaki İşleniş Basamaklarına Ait Anket Maddelerine Verilen Cevapların Öğretmen Adaylarının Cinsiyetine Göre Anlamlılığı.....	32
10	Kurum/Kuruluşlardaki İşleniş Basamaklarına Ait Anket Maddelerine Verilen Cevapların Öğretmen Adaylarının Bölümlerine Göre Anlamlılığı.....	32
11	Kurum/Kuruluşlardaki İşleniş Basamaklarına Ait Anket Maddelerine Verilen Cevapların Projelerin Yapıldığı Kurum/Kuruluşlara Göre Anlamlılığı.....	33
12	Öğretmen Adaylarına Göre THU Dersinin Amaçlarına Ulaşma Durumu.....	34
13	Öğretmen Adaylarına Yapılan Görüşmeye Göre THU Dersinin Amaçlarına Ulaşma Durumu.....	36
14	THU Dersinin Amaçlarına Ulaşma Durumunun Öğretmen Adaylarının Cinsiyetine Göre Anlamlılığı.....	38
15	THU Dersinin Amaçlarına Ulaşma Durumunun Öğretmen Adaylarının Bölüm Adlarına Göre Anlamlılığı.....	38
16	THU Dersinin Amaçlarına Ulaşma Durumunun Öğretmen Adaylarının Gittiği Kurum/Kuruluş Adlarına Göre Anlamlılığı.....	39
17	Kurum/Kuruluş Yetkililerine Göre THU Dersinin Amaçlarına Ulaşma Durumu.....	40

FIGÜRLER LİSTESİ

Figür		<u>Sayfa No</u>
1	Kilis'in Türkiye Haritasındaki Yeri.....	14

KISALTMALAR LİSTESİ

p : Anlamlılık Düzeyi

ss : Standart Sapma

N : Ankete Katılan Kişi Sayısı Aritmatik Ortalama

% : Yüzde

$\bar{X}$: Aritmatik Ortalama

TANIMLAR

Öğretmen Adayı: Topluma Hizmet Uygulamalarına katılan eğitim fakültesi öğrencilerini ifade eder.

Hedef Kuruluş/Kitle: Topluma Hizmet Uygulamaları projelerinde gerçekleştirilecek etkinliklerin uygulanacağı kuruluşu, topluluğu, kesimi, öğrencileri veya bireyleri ifade eder.

Proje Danışmanı: Projenin amacına ve kapsamına uygun sayıda öğretmen adayının Topluma Hizmet Uygulamaları çalışmalarını yönlendirmek, eşgüdümlemek, uygulamalarını izlemek ve değerlendirmelerini yapmakla görevli öğretim elemanını ifade eder.

Proje Başkanı: Proje çalışma grubunda yer alan ve grup üyeleri arasında eşgüdümü sağlayan öğretmen adayını ifade eder.

Topluma Hizmet Uygulamaları Projesi: Öğretmen adaylarının Topluma Hizmet Uygulamaları dersi kapsamında gerçekleştirecekleri birden fazla etkinliği içeren projeyi ifade eder.

Topluma Hizmet Uygulamaları Fakülte Koordinatörü: Fakülte dekanları tarafından fakültelerdeki Topluma Hizmet Uygulamaları çalışmalarını planlama, uygulama, eşgüdümünü sağlamakla ve gerektiğinde ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği için gereken yazışmaları yapmakla görevlendirilen öğretim üyesini ifade eder.

Topluma Hizmet Uygulamaları Bölüm Koordinatörü: Bölümlerde Toplum Hizmet Uygulamaları çalışmalarının eşgüdümü ile görevli öğretim elemanını ifade eder.

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1. Öğretmen Yetiştirme Programlarındaki Değişiklikler

Yükseköğretim Yürütme Kurulu (YÖK)'nun 04.11.1997 tarih ve 97.39.2761 sayılı kararı ile eğitim fakültelerinde yeniden yapılanma süreci başlatılmış ve bu çerçevede 1998–1999 eğitim-öğretim yılından itibaren yeniden düzenlenen öğretmen yetiştirme programları uygulamaya konulmuştur. Yeniden yapılanma çalışmalarında, eğitim fakültelerinin ilköğretime öğretmen yetiştiren programları, sekiz yıllık zorunlu ilköğretim uygulamasının taleplerini karşılayacak biçimde şekillendirilmiştir. Yukarıda belirtilen ilgili kararda programın güncellenme sebepleri şu şekilde açıklanmıştır:

(a) Çağımızın gerektirdiği bilgi ve becerilere sahip öğretmenler yetiştirmedeki yeterlilikleri arttırmak. (b) Milli Eğitim Bakanlığı tarafından, ilköğretim programlarında yapılan değişikliklere uyum sağlamak. (c) 2003 yılından beri ülkemizin de içinde yer aldığı 'Avrupa Yükseköğretim Alanı'(European Higher Education Area), lisans programlarından beklenen 'öğrenme çıktıları' (learning outcomes) tanımlamak, bu çıktılara ulaşmak için öğretilmesi gereken konular, bu konuların işlenmesi için gereken süreler ve yöntemleri belirlemek ve "öğrenme çıktıları" aynı yöntemlerle ölçüp değerlendirmek amacı doğrultusunda eğitim fakültelerinin bazı ortak asgari standartlara sahip olmasını sağlamak. (www.yök.gov.tr)

Yukarıda yapılan açıklamaların ışığında; sekiz yılı aşkın süredir uygulanmakta olan öğretmen yetiştirme lisans programlarının aksayan yönlerini gidererek, geliştirmeye yönelik bir çalışmanın gerçekleştirilmesi Yükseköğretim Kurulu'na uygun bulunmuş ve bu çerçevede Yükseköğretim Kurulu, eğitim fakülteleri yönetici ve öğretim elemanlarıyla konuyu paylaşmış, programları bütünüyle değiştirme yerine, programlarda gerekli güncellemeleri yapmak amacıyla çalışmalar başlatmıştır. Eğitim fakültelerindeki öğretmen yetiştirme ders programlarında yapılan güncelleştirme ile gelen önemli bir yenilik ise "Topluma hizmet uygulamaları dersidir (THU)."

1.2. Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi'nin Tarihçesi

Eğitimin toplumsal, bireysel, ekonomik, siyasal ve kültürel olmak üzere bireylere ve topluma dönük birçok boyutu vardır. Bireyler açısından bakıldığında, bireylerde var olan potansiyeli açığa çıkarmak, bireyleri yüksek bir hayat standardına ulaştırmak, ilgi ve gereksinimleri doğrultusunda bilişsel, duyuşsal, devinişsel kapasitelerini geliştirmek ve onu hem kendisi, hem de içinde bulunduğu toplum için

yararlı bir birey haline getirmek, eğitimin eğitimin en temel işlevidir. Toplumun gelişmesi, kalkınması ve refah düzeyinin yükselmesi de eğitimin toplumsal açıdan en önemli işlevleri olarak gösterilebilir.

Eğitimin bireylere bilgi ve beceri kazandırmanın ötesindeki, en önemli boyutlarından biri toplumsal işlevidir. Eğitim, toplumsal açıdan bireyde oluşturulması ve değiştirilmesi amaçlanan davranışlar değer yargılarına göre olacağı için, eğitim süreci, kültür mirasının aktarılması sürecidir. Varış(1991) bu konuda eğitimin, toplumun yaşamasını ve kalkınmasını devam ettirebilecek ölçüde ve nitelikte değer ürettiğini, var olan değerlerin dağılmasını önlediğini, yeni değerler ile eski değerleri bağdaştırdığını düşünmektedir. Başaran(1983) ise eğitimin, yalnızca kalkınma çabasında olan ülkeler için değil, kalkınmış ülkeler için de geleceğin toplumunu şekillendirmede en önemli araç olduğunu ifade etmiştir.

Toplumsal sistemler çağın ihtiyaçlarına ve gereklerine göre sürekli olarak değişim gösterirler. Bir toplumun değişen sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel ve teknolojik şartlara uyum sağlayabilmesi toplumun, sahip olduğu eğitim seviyesi ile yakından ilgilidir. Eğitim-öğretim etkinliklerinin istenen şekilde yerine getirilmesi de öğretmen nitelikleriyle yakından ilgilidir.

Keskin(2001) öğretmenin; bireyin toplumsallaşması ve yaşamsal gereksinimlerini karşılama sürecinde, kurumsal bir yapı içerisinde ve eğitim programları aracılığı ile davranış değiştirme uğraşısı içinde olan, eğitim bilimleri alanında görevi olağanüstü bir çaba sergileyerek yerine getiren bir uzman, bir davranış mühendisi olduğunu düşünmektedir.

Gözütok(1993) da devamlı kalkınma sürecinde etkin bir biçimde rol alacak hür ve bilimsel düşünme gücüne sahip, bağımsız, araştırmacı, yapıcı, üretken; kısaca çağdaş insanları öğretmenin yaratacağını düşünmektedir.

Sistemi oluşturan bütün basamakların, yetiştirilecek öğretmen adaylarının daha yaratıcı ve verimli olması için de öğretmen niteliklerinin artırılması gereklidir. Bu nedenle daha çağdaş öğretim programlarına, daha uygun ortamlara ihtiyacı vardır.

Nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi her şeyden önce öğretmen yetiştiren kurumların sorumluluğundadır. Eğitim fakülteleri de bir bütün olarak insanı tüm yönleriyle geliştirecek, eğitecek insanlar yetiştirme amacına hizmet etmektedir.

Eğiteceği insanların evrensel açıdan insan olduklarının, toplumsal açıdan fert olduklarının, psikolojik açıdan gelişim düzeylerine göre düşünce ve hisleri olduklarının ve nihayet biyolojik olarak hangi gelişim düzeyinde olduklarının farkında ve ayrıca neyi, neden ve nasıl öğreteceğini bilen öğretmenler yetiştirmesi beklenen kurumlardır. Eğitim fakültelerinde de son yıllarda yapılan çalışmalar göstermektedir ki öğretmenlerin yetiştirilmesi, niteliklerinin artırılması ve eğitim fakültelerindeki derslerin güncellenmesi konusunda çalışmalar yoğunlaşmıştır Öğretmen niteliğinin yükseltilmesi konusunda Millî Eğitim Bakanlığı ve üniversiteler zaman zaman birlikte çalışmalar yapmışlardır.

Yükseköğretim Yürütme Kurulu'nun(2009) resmi internet sitesine göre 04.11.1997 tarih ve 97.39.2761 sayılı kararı ile eğitim fakültelerinde yeniden yapılanma süreci başlatılmış ve bu çerçevede 1998–1999 eğitim-öğretim yılından itibaren yeniden düzenlenen öğretmen yetiştirme programları uygulamaya konulmuştur. Yeniden yapılanma çalışmalarında, eğitim fakültelerinin ilköğretime öğretmen yetiştiren programları, 1997–1998 eğitim-öğretim yılında başlanan sekiz yıllık zorunlu ilköğretim uygulamasının taleplerini karşılayacak biçimde şekillendirilmiştir. Yeni programın güncellenme sebepleri şunlardır: (a) Çağımızın gerektirdiği bilgi ve becerilere sahip öğretmenler yetiştirmedeki yeterlilikleri arttırmak. (b) Milli Eğitim Bakanlığı tarafından, ilköğretim programlarında yapılan değişikliklere uyum sağlamak. (c) 2003 yılından beri ülkemizin de içinde yer aldığı 'Avrupa Yükseköğretim Alanı' lisans programlarından beklenen 'öğrenme çıktılarını' tanımlamak, bu çıktılara ulaşmak için öğretilmesi gereken konular, bu konuların işlenmesi için gereken süreler ve yöntemleri belirlemek ve "öğrenme çıktılarını" aynı yöntemlerle ölçüp değerlendirmek amacı doğrultusunda eğitim fakültelerinin bazı ortak asgari standartlara sahip olmasını sağlamak.

Yukarıda yapılan açıklamaların ışığında; sekiz yılı aşkın süredir uygulanmakta olan öğretmen yetiştirme lisans programlarının aksayan yönlerini gidererek, geliştirmeye yönelik bir çalışmanın gerçekleştirilmesi Yükseköğretim Kurulu'nca uygun bulunmuştur. Bu çerçevede, Yükseköğretim Kurulu, eğitim fakülteleri yönetici ve öğretim elemanlarıyla konuyu paylaşmış, programları bütünüyle değiştirmek yerine, programlarda gerekli güncellemeleri yapmak amacıyla çalışmalar başlatmıştır.

YÖK'ün eğitim fakültelerindeki öğretmen yetiştirme ders programlarında yapılan güncelleştirme ile gelen önemli bir yenilik ise “Topluma hizmet uygulamaları dersidir.” Öğretmen adaylarının toplumsal sorumluluk, toplumla bütünleşme, toplumun sorunlarını teşhis etme ve onlara çözüm bulma, çeşitli kurum ve kuruluşları tanıma, onlarla işbirliği yapma, proje üretme ve toplumsal kalkınma lokomotifini olma gibi işlevleri yerine getirme amacıyla THU dersi eğitim fakülteleri programlarına konulmuştur.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) mükemmel öğretmen tanımını, yani bir öğretilerde bulunması gereken en önemli üç kavramı, şu şekilde sıralar: Birincisi, alan bilgisi yani öğretmenlik meslek bilgisine sahip olmaktır. İkincisi, öğretmenlik bilgisi yani öğretmenin iyi bir öğretici ve eğitici bilgisi ile donanmasıdır. Üçüncüsü genel kültür bilgisi yani bir öğretmenin aktüaliteden, dünya ve Türkiye'de olup bitenden haberdar olabilecek bir aydın gözlüğüne sahip olmasıdır(DPT, 2000). Bu açıdan bakıldığında DPT'nin tanımındaki genel kültür bilgisi THU dersinin amaçlarını kapsamaktadır. Çünkü bu derste öğrenci toplumun güncel sorunlarını belirlemeye çalışarak ve çözüm üretmeye yönelik projeler hazırlar. Panel, konferans, kongre, sempozyum gibi bilimsel etkinliklere izleyici, konuşmacı ya da düzenleyici olarak katılır, sosyal sorumluluk çerçevesinde çeşitli projelerde gönüllü olarak yer alır.

THU dersinin uzak hedefinin; çağdaş, katılımcı demokrasiyi gerçekleştirmek olması gerekmektedir. Barber'a (1995) göre, güçlü demokrasi ve demokratik yurttaşlık ideali, büyük liderler tarafından değil yetkin ve sorumlu yurttaşlar tarafından gerçekleştirilebilir. Genel hedef; bireylerin toplum sorunlarının farkında olduğu, bu sorunlar üzerinde çözüm önerileri geliştirebildiği, bu amaçla gönüllü örgütlenmeler oluşturabildiği, karar mekanizmaları üzerinde etkili olduğu bir toplum oluşturmaktır. THU dersinin özel hedefinin ise “gönüllülük ve katılımcılık” bağlamında demokratik bireyler yetiştirmek olması gerektiği söylenebilir(Çuhadar, 2008).

THU dersi gerek amaçları bakımından gerekse işlenişi ile programda yer alan öteki derslerden farklılık göstermektedir. Dersin, öğretmen adaylarına toplumsal duyarlılık kazandırması, onların mesleğinin duygusal boyutunu kazanmalarını sağlayan bir fırsat olarak değerlendirilmesi ve bu amaçlara hizmet edecek şekilde uygulanması gerekmektedir. Ders bu ilkelere göre yürütüldüğünde, öğretmen adaylarının özgüvenleri

gelişecek ve mesleki doyumlari artacaktır. Bunun yanı sıra dersin işlevsel hale gelmesiyle, öğretmen adayları, hizmet öncesinde toplumun sorunlarıyla ilgilenme, bu sorunlara çözüm arama fırsatı bulabilecekler, böylece üniversitelerin, asli görevlerinden biri olan, topluma hizmet sunma yükümlülüğüne katkıda bulunacaklardır.

1.3. Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi

Topluma Hizmet Uygulamaları dersi, Mersin Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi gibi bazı üniversitelerde zorunlu veya seçmeli ders olarak okutulmakta iken, Yükseköğretim Kurulu tarafından eğitim fakültelerinin programlarının güncellenmesi maksadıyla başlatılan çalışmalar kapsamında, 2006 yılından itibaren eğitim fakültelerindeki tüm programlarda zorunlu ders haline getirilmiştir. YÖK tarafından bu ders için ortak bir yönetmelik veya yönerge hazırlanmamış olmasına rağmen, YÖK 2007 ekim ayında eğitim fakültesi ve öğretmen yetiştiren bölüm/programı bulunan tüm üniversite rektörlüklerine ‘Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi Hakkında’ açıklayıcı bir yazı göndermiştir. Bu yazı ile ders kapsamında yapılacak etkinliklerle ve dersin uygulanmasında dikkat edilecek hususlar hakkında bilgi verilmiştir.(Bakınız EK-A) Mersin Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi gibi bazı üniversiteler dersin işleniş esaslarını daha da belirginleştirmek için kendilerine THU dersi yönergesi hazırlamıştır. Araştırmanın yapıldığı Kilis 7 Aralık Üniversitesi’nde böyle bir yönerge olmadığı için bu çalışmanın literatür taraması yapılırken yönergesi olan üniversitelerin yönergeleri incelenmiş, bu yönergelerin ortak noktaları ile YÖK’ün üniversitelere gönderdiği resmi yazılar birleştirilerek ders tanıtılmıştır.

THU dersinin projelerinde tanımlanan etkinlikler, hedef kitlenin içinde bulunduğu olumsuz veya yetersiz koşullara bakılmaksızın okumayı özendirici bilimsel, eleştirel, yaratıcı düşünmeyi ve özgüveni destekleyici; hedef kitlede öğrenmeyi, araştırmayı, incelemeyi ve gelişmeyi güdüleyici olmalıdır. Yine bu etkinlikler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri kendi öğretim programlarında (öğretmenlik uygulamalarında) ve etkinliklerin yapılacağı hedef kitlenin bulunduğu kurumlarda önceden tanımlanmış ve programlarda yer alması planlanmış etkinliklerin dışında özgün

etkinlikler olmalıdır. Ve etkinliklerin planlanması ve uygulanmasında, etkinliğin yapılacağı kuruluşun olağan işleyişinin aksatılmamasına özen gösterilir.

YÖK'ün üniversitelere gönderdiği 'Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi Hakkında' adlı yazıya göre THU dersinin bazı etkinlik alanları olarak yatılı ilköğretim bölge okulları (YİBO), birleştirilmiş sınıflı köy okulları, engellilere yönelik okullar (zihinsel engelliler okulu, görme engelliler okulu, işitme engelliler okulu), Sosyal Hizmetler Yetiştirme Yurtları ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na(SHÇEK) bağlı merkezler, resmi ve özel hastaneler, müzeler, galeriler, cezaevleri ve çocuk ıslah evleri verilmiştir(YÖK, 2007).

Topluma hizmet uygulamaları dersi her anabilim dalında 3. yılın 2. döneminde okutulan 1saat teorik, 2 saat uygulama olmak üzere haftada toplam 3 saat, 2 kredilik zorunlu bir derstir. Bir öğretim elemanı rehberliğinde teorik ve pratik çalışmaların bir arada yer aldığı öğrencinin ön planda ve aktif görev üstlendiği; öğretim elemanının daha geri planda kalarak öğrenci çalışmalarını gözlemlediği, yönlendirdiği, yol göstericilik yaptığı bir ders çeşididir. Ders etkinlikleri fakültedeki sınıf ortamından ziyade bizzat toplumun içerisinde gerçekleştirilmektedir.

Bu dersin, tüm öğretmenlik programları için zorunlu olması ve bir yarıyıl sürmesi planlanmıştır. Öğretmen adaylarının projelerdeki başarısı Topluma Hizmet Uygulamaları dersinde kredi olarak değerlendirilecek ve zorunluluk olmadıkça, derslerin yarıyılları değiştirilmeyecektir.

İncelenen yönergelerden çıkarılan bazı ortak sonuçlar ise şöyledir: THU dersini veren öğretim elemanları öğretmen adaylarına, herhangi bir dersin konusu olacak bilgiler aktarmamalı ve anlatmamalıdır. Bu uygulamalarda öğretmen adayından sosyolojik, sosyal antropolojik, psikolojik vb. gibi herhangi bir akademik alana ilişkin bilgileri dinlemesi, okuması ve akılda tutması beklenmemelidir, değerlendirilmesinde de yazılı ya da sözlü sınav yapılmamalıdır.

1.4. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı paydaş görüşleri esas alınarak Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde THU dersinin değerlendirmesini yapmaktır. Bu değerlendirmenin yapılabilmesi için aşağıdaki soruların cevapları aranacaktır.

1.5. Araştırma Soruları

1- Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde topluma hizmet uygulamaları dersi nasıl işlenmektedir?

2- Topluma hizmet uygulamaları dersi paydaş görüşlerine göre amaçlarına ulaşabilmiş midir?

3- Dersin işlenişi esnasında ne gibi sorunlar yaşanmaktadır?

4- Bu dersin sorunlarının çözümü ve dersin daha etkili işlenebilmesi paydaşların önerileri nelerdir?

BÖLÜM 2

YÖNTEM

2.1. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde 2008–2009, 2009–2010 öğretim yıllarında THU dersini alan sınıf, türkçe ve sosyal bilgiler öğretmenliği programlarından toplam 200 öğretmen adayı, örnekleme ise araştırmacının anket uyguladığı 100 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Ayrıca 34 öğretmen adayı, 11 kurum/kuruluş yetkilisi ve 1'i fakülte koordinatörü olmak üzere 7 öğretim elemanı ile görüşmeler yapılmıştır. Örneklemin ayrıntıları tablo 1'de verilmiştir.

Tablo1: Örnekleme ilişkin istatistikî bilgiler

		Görüşme			Anket		
		Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam
Öğrencilerin Bölümü	Sınıf	7	8	15	18	20	38
	Sosyal	4	6	10	16	22	38
	Türkçe	7	2	9	8	16	24
Toplam		18	16	34	42	58	100
Kurum/Kuruluş	SHÇEK	1	1	2	—	—	—
	Kızılay	1	—	1	—	—	—
	Beyazel R.M	1	1	2	—	—	—
	KÖZDER	2	—	2	—	—	—
	Gonca R.M.	1	1	2	—	—	—
	ÇATOM	1	—	1	—	—	—
	Milli Eğ. Müd.	—	1	1	—	—	—
Toplam		7	4	11	—	—	—
Öğretim Elemanı		—	7	7	—	—	—
Toplam		—	7	7	—	—	—

Örnekleme 2008–2009, 2009–2010 öğretim yıllarında dersi alan öğretmen adaylarının oluşturmasının sebebi bu öğretmen adaylarının halen fakülte'deki öğrenimlerine devam etmesi, bilgilerinin taze olması ve ulaşılabilir olmalarıdır. Araştırmacının çalışmayı sınıf öğretmenliği, türkçe öğretmenliği ve sosyal bilgiler öğretmenliği programlarında yapmasının sebebi ise araştırmanın yapıldığı 2009–2010 öğretim yılında Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde bu üç program dışında dersi alan programın bulunmamasıdır.

2.2. Verilerin Toplanması

Yapılan değerlendirme ile paydaş görüşleri esas alınarak dersin işlenişi ile ilgili mevcut durumun bir resmi ortaya konmuş, dersin amaçlarına ulaşma durumu belirlenmiş, dersin aksayan yönleri tespit edilmiş, ortaya çıkan sorunların çözümü ve dersin daha etkili işlenebilmesi için öneriler geliştirilmiştir.

Araştırmacı yaptığı çalışmayı, katılımcı/işbirlikçi (Participatory/Colloborative Evaluation) değerlendirme modeline dayandırmıştır. Bu değerlendirme modeli programı anlamak, programın uygulanmasını geliştirmek ve ilgilileri bilgilendirmek üzere yapılan biçimlendirmeye dönük en uygun değerlendirme modelidir. Bu yaklaşımda hem nitel hem de nicel veri toplama yöntemlerini kullanmakla beraber ağırlıklı olarak nitel veriler üzerinden paydaş görüşlerini araştırılır. Bu yaklaşım herhangi bir politik amaç gütmeyen paydaşların, ilgili programın geliştirilmesi hususunda demokratik karar verme güçlerine inanır (Cousins & Earl, 1995, s. 8). Katılımcı/İşbirlikçi değerlendirme yapılırken, değerlendirme sürecine tüm paydaşların katılması gerekir. Bu çalışmada paydaşlardan kasıt THU dersini düzenleyen fakülte koordinatörü, dersi yürüten danışman öğretim elemanları, dersi alan öğretmen adayları ve hizmeti alan kurumların temsilcileridir. Problemin açıklanmasında, tasarım oluşturmada, bilgi toplamada, bilgilerin analizinde, yorumlamalarda, önerilerde ve raporlaştırmada tüm ilgi gruplarını işin içine katmak, değerlendirmenin kabul görmesine, kullanımına, güven oluşturulmasına ve sahiplenilmesine katkı sağlar.

Araştırmanın ilk sorusu olan ‘Kilis 7 Aralık Üniversitesi’nde topluma hizmet uygulamaları dersi nasıl işlenmektedir?’ e yanıt aranırken literatür taraması yapılmış, öğretim elemanları, öğretmen adayları ve kurum/kuruluş yetkilileri ile görüşülmüştür. İlk olarak THU dersinin niçin YÖK tarafından programa eklendiği, bu dersin dayanağının, tanımının, içeriğinin, amacının, genel ilke ve işleniş esaslarının, hedef kitlelerinin neler olduğu, yapılan literatür taramasıyla araştırılmıştır. Kilis 7 Aralık Üniversitesi’nde topluma hizmet uygulamaları dersinin nasıl işlendiği, üniversitede bu ders kapsamında hangi projeler yapıldığı, yapılan görüşmeler yoluyla tespit edilmiştir. Dersle ilgili resmi evraklar (YÖK tarafından üniversiteye gönderilen ilgili belgeler, fakülte ve bölüm yönetim kurulu kararları, dersi veren danışman öğretim üyelerinin ve dersi alan öğretmen adaylarının listesi, proje etkinlik listesi) incelenmiştir. Bu resmi

evraklar ışığında tablo 1’de de ayrıntılı gösterilen proje başkanı öğretmen adaylarıyla, her projeden bir veya birkaç öğrenciyle, fakülte koordinatörü ve danışman öğretim elemanlarıyla görüşme yapılmıştır. Ayrıca araştırmacı, THU dersinin Kilis 7 Aralık Üniversitesi’nde nasıl uygulandığı konusunda ve mevcut durumun işleyişi hakkında daha fazla bilgi edinmek için projenin uygulandığı kurum/kuruluşlara giderek yetkililerle görüşmüştür. Araştırmacı birkaç projeye katılmış, katıldığı projelerde danışman öğretim elemanı-öğrenci kurum ve kuruluşlardaki yetkililer arasındaki işbirliğini, ilişkileri ve iletişimi gözlemlemiştir.

Araştırmanın ikinci sorusu olan ‘Topluma hizmet uygulamaları dersi paydaş görüşlerine göre amaçlarına ulaşabilmiş midir?’e yanıt aramak için öğretmen adaylarına anket uygulanmış, hem öğretmen adaylarıyla hem öğretim elemanlarıyla hem de kurum/kuruluş yetkilileriyle informal görüşmeler yapılmıştır. İlk olarak THU dersini alan 200 kişilik öğrenci grubundan oranlı örneklem yoluyla seçilen 100 kişi üzerinde anket çalışması yapılmıştır (Bkz. Tablo 1). Anket maddeleri THU dersinin amaçlarına ne kadar ulaşıldığını, dersin işleniş basamaklarında aksamaların olup olmadığını, projenin uygulanması sırasında karşılaşılan sorunları belirlemek üzere geliştirilmiştir. Anket soruları hazırlanırken araştırmacı YÖK’ün üniversitelere gönderdiği THU dersinin işleniş esasları belgesini kendine dayanak olarak almıştır. Bu anketi araştırmacının bizzat kendisi doğrudan öğretmen adaylarına uygulamıştır. Bu ankettten elde edilen bulgular, öğretmen adayları, öğretim elemanları ve kurum/kuruluşlardaki yetkililerle yaptığı informal görüşmeler ile birleştirilip soruya cevap bulunmuştur.

Araştırmanın üçüncü sorusu olan ‘Dersin uygulanması esnasında ne gibi sorunlar yaşanmaktadır?’a yanıt aranırken öğretmen adaylarına anket uygulanmış, hem öğretmen adaylarıyla hem öğretim elemanlarıyla hem de kurum/kuruluş yetkilileriyle de informal görüşmeler yapılmıştır. Ankettten elde edilen bulgularla, araştırmacının öğretmen adayları ile kurum ve kuruluşlarla yaptığı görüşmeler, üniversite koordinatörü ve danışman öğretim elemanların fikirleri bir araya getirilmiştir. Ayrıca araştırmacı öğretmen adaylarına uyguladığı anketin sonuna ‘THU dersini alırken yaşadığınız her türlü sorunu lütfen belirtiniz.’ açık uçlu sorusunu eklemiştir. Bu soruyla öğretmen adaylarının görüşlerini bir de yazılı yolla ifade etmeleri istenmiştir. Ve tüm bu bilgilerin ışığında üçüncü soru cevaplanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın en son sorusu olan ‘Bu dersin sorunlarının çözümü ve dersin daha etkili işlenebilmesi için neler yapılabilir?’e yanıt aramak için araştırmacı anketin sonuna bir diğer açık uçlu soru olan ‘Dersin daha etkili işlenmesi için her türlü önerinizi lütfen açıklayınız.’maddesini eklemiştir. Öğretmen adaylarının bu maddeye verdikleri önerilerle, görüşme yapılan kurum/kuruluş yetkililerinin fakülte koordinatörünün ve danışman öğretim elemanlarının görüşleri alınmış, bu bilgiler birleştirilerek soru cevaplanmıştır.

2.2.1. Anketin geliştirilmesi ve uygulanması

Öncelikle dersle ilgili resmi evraklar, (YÖK tarafından üniversiteye gönderilen ilgili belgeler, fakülte ve bölüm yönetim kurulu kararları, üniversitelerin hazırladığı yönergeler), kitaplar, yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiştir. Fakat araştırmaya başlanılan 2009–2010 öğretim yılında THU dersinin henüz çok yeni bir ders olması sebebiyle alanda yazılan yüksek lisans ve doktora tezine rastlanmamış, sadece birkaç kitaba ulaşılmıştır. Bu yüzden araştırmacı kuramsal çerçeveyi yazarken YÖK tarafından üniversiteye gönderilen ilgili belgeleri ve üniversitelerin hazırladığı yönergeleri kendine kaynak edinmiştir. Ayrıca araştırmacı 2009 yılının nisan ayında Mersin Üniversitesi’nin düzenlediği çalışmaya misafir olarak katılarak yeni bir ders olan THU dersini daha yakından tanımaya, tüm üniversitelerin yaşadığı ortak sorunları ve çözüm önerilerini anlamaya çalışmıştır.

Veri toplama aracı olarak geliştirilen anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde anket uygulanan öğretmen adaylarına ait (cinsiyet, bölüm adı, projenin yapıldığı kurum/kuruluşun adı) kişisel bilgiler yer almaktadır. Bu kişisel bilgiler, algılamada anlamlı fark bulunup bulunmadığını tespit etmek için seçilmiştir.

Anketin ikinci bölümünde öğretmen adaylarının algılarına göre THU dersinin işlenişine, amaçlarına ve sorunlarına ilişkin maddeler yer almaktadır. Bu bölüm 3 boyuttan, toplam 29 maddeden ve 2 açık uçlu sorudan oluşmuştur. Bu boyutlar (a) üniversitenin kendi içindeki işleniş esnasında sorunları(13 soru), (b) öğretmen adaylarının gittikleri kurum ve kuruluşlarda yaşadıkları sorunları (4 soru), (c) THU dersinin amaçlarına ulaşma derecesini (12 soru) ölçmeye yöneliktir. Anket maddeleri, YÖK’ün Kilis 7 Aralık Üniversitesi’ne yolladığı resmi belgeye göre hazırlanmıştır.

İşleniş sırasında ortaya çıkan sorunlar boyutundaki maddeler ise araştırmacının yaptığı katılımcı gözlem çalışmalarındaki izlenimlerinden oluşturulmuştur. Araştırmacının gözlemleri dışındaki sorunları tespit edebilmek için de ankete ‘THU dersini alırken yaşadığınız her türlü sorunu lütfen belirtiniz.’ açık uçlu sorusu eklenmiştir. Bu sorunların çözümüne yönelik önerilerin neler olabileceği anket maddesi olarak yazılamayacağından ikinci bir açık uçlu soru olan ‘THU Dersinin daha etkili işlenmesi için her türlü önerinizi lütfen açıklayınız.’ maddesi anketin en sonuna eklemiştir. Hazırlanan bu anket taslağı üniversiteden konu ile ilgili uzman olan 3 öğretim üyesine sunularak görüş ve önerileri alınmıştır. Bu yolla toplanan görüş ve öneriler ayrıntılı bir incelemeden geçirilerek ön uygulama için hazır duruma getirilmiştir.

Anketin güvenilirliğini tespit etmek için 20 üniversite öğrencisine anketin ön uygulaması yapılmıştır. Uygulanan bu anketler geri toplanarak veriler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. SPSS 17.0 istatistik programı vasıtasıyla anketin geçerlik güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Cronbach Alpha İç Tutarlık Katsayısı 0.92 olarak bulunmuştur. Bu görüş ve öneriler dikkate alınarak anket yeniden düzenlenmiştir.

Hazırlanan ankette THU dersinin işlenişinin, amaçlarına ulaşma derecesinin ve sorunlarının cevapları Likert tipi ölçekle “Tamamen Katılıyorum (1)”, “Katılıyorum(2)”, “Kısmen Katılıyorum(3)”, “Katılmıyorum (4)” ve “Hiç Katılmıyorum (5)” dereceleri ile belirlenmiştir.

2.3. Verilerin Analizi

Veri toplama aracı olarak hazırlanıp geliştirilen anket çoğaltılarak uygulanmak üzere hazırlanmıştır. Uygulamaya hazır durumdaki anket formları öğretmen adaylarına elden sunulmuştur. Farklı bölümlerden 100 öğrenciye anket uygulanmıştır. Uygulama sonunda geri toplanan anketler araştırmacı tarafından tek tek incelenmiştir. Toplanan anketlerdeki veriler bilgisayar ortamına girilmiştir. Bilgisayar ortamına aktarılan veriler anketlerdeki verilerle karşılaştırılarak eksik ve hatalı olanlarda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Bilgisayar ortamına aktarılan veriler SPSS 17.0 istatistik programı kullanılarak çözümlenmiştir. Çözümlenen veriler, aritmetik ortalama, standart sapma,

t- testi, anova varyans analizinden yararlanılarak yorumlanmıştır. Algılama düzeylerinin anlamlı olup olmadığını belirlemede anlamlılık düzeyi $P>0.05$ olarak belirlenmiştir.

Aritmetik ortalamalar yorumlanırken 1.00–1.80 arasında “tam gözlendi”, 1.81–2.60 arasında “çok düzeyde gözlendi”, 2.61–3.40 arasında “orta düzeyde gözlendi”, 3.41–4.20 “az gözlendi” ve 4.21–5.00 “hiç gözlemlenmedi” derecede değer taşıdığı kabul edilmiştir. Düzeylerin yer aldığı bu aralıklar, seçeneklere verilen en düşük değer olan 1 ile en yüksek değer olan 5 arasındaki seri genişliğinin seçenek (düzey) sayısına bölünmesi ile ($5-1=4$, $4/5= 0.80$) elde edilmiştir.

Bilgisayar ortamında çözümlenen veriler tablolaştırılarak gösterilmiştir. Bu veriler, tabloların altında yorumlanıp değerlendirilmiştir.

Görüşmeler yapılırken yapılandırılmamış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Bu yüzden görüşme formu oluşturulmamıştır. Görüşmelerden elde edilen cevaplar araştırma sorularına göre gruplandırılarak tablolaştırılmıştır. Buradan çıkan sonuçlara göre görüşmeler analiz edilip yorumlanmıştır.

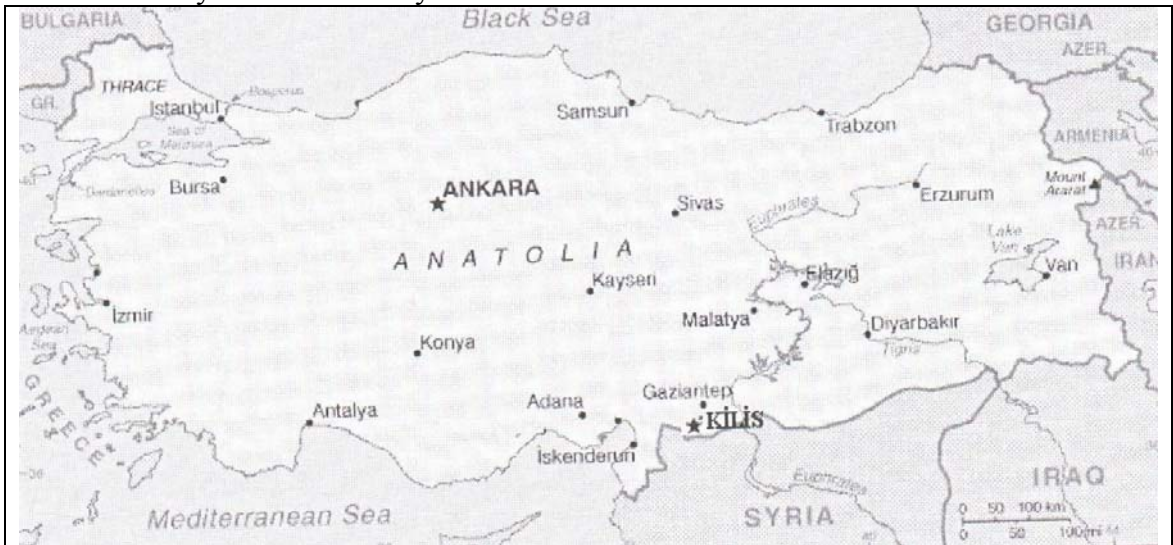
BÖLÜM 3 KİLİS VE KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ

Okuyucunun çalışmayı daha iyi anlaması ve analiz edebilmesi için olayların geçtiği çevreyi ve üniversiteyi tanıması gerektiği düşüncesinden hareketle Kilis ili ve araştırmanın yapıldığı Kilis 7 Aralık Üniversitesi hakkında bazı bilgiler verilmesi uygun görülmüştür.

3.1.Akdeniz’de Bir Serhat Şehir: Kilis

Kilis 1995 yılında Gaziantep’ten ayrılarak il statüsüne kavuşmuştur. Doğu, batı ve kuzeyinde Gaziantep, güneyinde ise Suriye yer almaktadır. Gaziantep’e 58 km uzaklıkta olan Kilis, Suriye sınırına ise 10 km uzaklıktadır. Yüzölçümü 10521 km², nüfusu 138.457’dir. Kilis’in Akdeniz Bölgesine mi veya Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ne mi ait olduğuna dair çeşitli kaynaklarda çelişkili ifadeler geçmektedir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın(2012) resmi internet sitesine göre Kilis Akdeniz Bölgesi sınırları içerisinde yer almaktadır.

Resim 1
Kilis’in Türkiye Haritasındaki yeri

3.1.2. Kilis 7 Aralık Üniversitesi

Gaziantep Üniversitesi'nden ayrılarak 29 Mayıs 2007 tarihinde kurulan Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Fen-Edebiyat fakültesi, Muallim Rıfat Eğitim fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Mühendislik-Mimarlık fakültesi, Sağlık Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Meslek Yüksekokulu, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler Enstitüsü birimlerinden oluşmaktadır

Merkez Yerleşke ve Karataş Yerleşkesi olmak üzere 2 yerleşkede faaliyetlerine devam eden üniversite, lisans ve yüksek lisans düzeyinde yaklaşık 5.000 öğrencinin eğitim gördüğü; 219 akademik, 137 idari personelin görev aldığı kadrosu ile eğitim ve öğretimini devam ettirmektedir (<http://www.kilis.edu.tr>).

3.1.3. Kilis Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi

Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nin en eski fakültesi olan Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi, Bakanlar Kurulu'nun 12.08.1998 tarih ve 98/11641 sayılı kararnamesi ile Gaziantep Üniversitesi'ne bağlı olarak kurulmuş ancak daha sonra 29.05.2007 tarih ve 26536 sayılı kararnamenin ek 78. maddesine istinaden kurulan Kilis 7 Aralık Üniversitesi'ne bağlanmıştır.

Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi 2011 yılı eylül ayı verilerine göre 53 öğretim elemanı ve 9 idari personel tarafından hizmet vermektedir. Fakültede 1598 lisans öğrencisi bulunmaktadır. Fakülte bünyesinde İlköğretim, Türkçe Eğitimi, Eğitim Bilimleri, Bilgisayar Öğretimi ve Teknolojileri Eğitimi, İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi ve Özel Eğitim olmak üzere toplam altı bölüm bulunmaktadır (<http://egitim.kilis.edu.tr>).

BÖLÜM 4

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde, araştırmanın alt problemleri ile ilgili bulgular sunulmuş olup, bu bulguların bağımsız değişkenlerimiz olan cinsiyet, öğretmen adaylarının öğrenim gördüğü program ve projelerini gerçekleştirdiği kurum/kuruluşlarla ilişkileri incelenerek, anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Elde edilen bulguların ne anlama geldiği ise tartışılarak sunulmuştur.

Araştırmanın 1. ve 2. alt problemleri olan THU dersinin işlenişi ve amaçlarına ulaşma durumları ayrı ayrı birer başlık altında incelenmiş olup, 3. ve 4. alt problemler olan THU dersinin işlenişinde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri ise beraber bir başlık altında ele alınmıştır. Alt problemlere ait anket sonuçları tablolaştırılmış olup, bu sonuçlar paydaşlarla yapılan görüşmelerle karşılaştırılarak sunulmuştur.

4.1. KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ'NDE THU DERSİNİN İŞLENİŞİ

Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde THU dersinin işlenişi iki boyutta incelenmiştir. Bunlardan birincisi THU dersinin Muallim Rıfat Eğitim Fakülte'sindeki işlenişi, ikincisi ise kurum/kuruluşlardaki işlenişidir. Birinci boyut araştırılırken danışman öğretim elemanlarının görüşlerine ve öğretmen adayları ile yapılan ankete ve görüşmelere yer verilmiştir. İkinci boyut araştırılırken kurum/kuruluş yetkililerinin görüşlerine ve öğretmen adayları ile yapılan ankete ve görüşmelere yer verilmiştir.

4.1.1. Danışman Öğretim Elemanları Açısından THU Dersinin Muallim Rıfat Eğitim Fakülte'sindeki İşlenişi

Kilis 7 Aralık Üniversitesi Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi Yönetimi THU dersi için öncelikle fakülte koordinatörü seçmiş, ardından bölüm koordinatörleri atamıştır. Fakat araştırmanın yapıldığı 2009–2010 eğitim öğretim yılında THU dersi bölüm koordinatörü bulunmamaktaydı. Fakülte koordinatörü 2009 yılında bu durumu açıklarken 'öğretim elemanlarımızın sayısı pek fazla olmadığından iletişim sorunu yaşamıyoruz dolayısıyla bölüm koordinatörüne ihtiyaç duymadık. Fakülte koordinatörü doğrudan danışman öğretim elemanları ile görüşerek dersi yürütmektedir' demiştir.

THU dersini alacak programlar belli olduktan sonra fakülte koordinatörü 10–15 öğrenciye bir danışman öğretim elemanı düşecek şekilde danışman sayısını tespit eder ve danışmanları belirler. Danışmanlar ayarlanırken öncelik THU dersine ilgisi olan gönüllü öğretim elemanlarına verilmektedir. Hatta danışman öğretim elemanlarından birisi ‘ Ben bu dersi almayı kendim istedim, fakülte koordinatörüne giderek gönüllü olduğumu bizzat bildirdim.’ diyerek de gönüllülüğünü ifade etmiştir. Danışman öğretim elemanı sayısı dersi alacak programlar için yeterli olmadığında ise ders boşluğu olan öğretim elemanlarına THU dersi verilmektedir.

THU dersi üniversitelerin eğitim fakültelerinde genellikle 3. sınıfın 2. yarıyılında okutulmaktadır. Çünkü YÖK’ün üniversitelere gönderdiği işleniş esasları ile ilgili resmi belgede ‘zorunluluk olmadıkça THU dersinin yarıyılı değiştirilmeyecektir.’ ifadesi geçmektedir. Fakat bu ders Kilis 7 Aralık Üniversitesi’nin Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi’ndeki programlarının 3. sınıfında 1. veya 2. yarıyılında okutulmaktadır. Bu durumun sebebi ise Kilis’te eğitim fakültesi ile işbirliği yaparak bu dersin projelerinin kendi kurumlarında gerçekleşmesine müsaade eden kurum/kuruluş sayısının yeterli olmamasıdır. THU dersine sıcak bakmayan kurum/kuruluşlarla ilgili fakülte koordinatörü şöyle demiştir:

Bazı devlet okullarını telefonla arayıp bizim öğretmen adaylarımız sizin okulunuza gelerek, her türlü resmi onayı alarak, THU dersi etkinlikleri kapsamında öğretmen adaylarımız öğrencilerinize mesleki rehberlik ile ilgili bilgi verecekler veya şu şu konularda konferans verecekler diyoruz. Okul yönetimi bize bizim rehber hocamız var zaten veya konferans salonumuz uygun değil gibi bahaneler sunuyorlar. Bence bunlar gerçekten bahane çünkü bazı okul yetkilileri bu derse karşı bilinçsiz yaklaşıyor.

Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi Yönetimi bu dersi YÖK’ün gönderdiği işleniş esasları ile ilgili resmi belge ışığında yürütmektedir. Bazı üniversiteler kendilerine bu resmi belgeye ek olarak yönerge oluşturmuştur ama Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi Yönetimi bu resmi belgeyi yeterli bularak kendine ait ek bir yönerge oluşturmamıştır.

Yarıyıl başında danışman dersi alacak programlar ve öğretim elemanları belli olduktan sonra fakülte koordinatörü bir toplantı yaparak öğretmen adaylarına THU dersinin ne olduğu, neler yapmaları gerektiği, geçmiş yıllardaki arkadaşlarının neler yaptığı, başka üniversitelerde neler yapıldığı anlatmaktadır. Bu toplantının amacı öğretmen adaylarını bilgilendirmek ve güdülemektir. Öğretmen adaylarına geçmiş yıllarda yapılan projelerden başarılı ve başarısız örnekler verilerek projelerini nasıl daha

iyi bir şekilde yürütebilecekleri açıklanmaktadır. Ardından her sınıftan 10–15 öğrenci bir araya getirilerek proje grupları belirlenir. THU dersi proje grupları belirlenirken öğrenci tercihleri dikkate alınmaktadır. Bu konu ile ilgili danışman öğretim elemanlarından birisi ‘Ben hiç öğrencilerime karışmıyorum. Sadece bazı noktalarda onlara rehberlik yapıyorum. Zaten bu dersin temelinde de danışman hocanın dersi öğretmesi değil rehberlik yapması gerektiği yazıyor.’ diyerek öğrenci tercihlerinin dersin samimiyetini arttırdığını söylemiştir.

Fakülte koordinatörü ile yapılan genel toplantıdan sonra her danışman öğretim elemanı kendi proje grubuyla biraraya gelerek projeleri için ortaklaşa fikir üretmektedir. Bir veya iki hafta projelerin tespiti ve görev paylaşımı için ayrılmakta, projenin ne olduğu belirlenince de geriye kalan haftalarda kurum/kuruluşlarda hangi etkinliklerin kaçınıcı haftada yapılacağı, ayrıntılı planlanmaktadır. Ayrıca ihtiyaç varsa araç gereç temin edilip edilmeyeceği veya ekonomik desteğin nasıl alınacağı ayarlanır. Projeler için belirli bir masraf gerekirse, zamanında yapılan resmi yazışmalarla ekonomik destek üniversitenin Sağlık Kültür Spor Daire Başkanlığı tarafından verilmektedir. Zamanında yapılamayan yazışmalardan dolayı ekonomik destek üniversiteden sağlanmazsa, öğretmen adayları sponsor bulabilmekte veya kendi harçlıklarını kullanabilmektedir. Projelerini köy okulunda yapan bir grubun danışman öğretim elemanı “resmi yazışmalar biraz zaman alıyordu. Ben öğrencilerimi arabama bindirdim köye götürdüm. Çünkü gittiğiniz yolun kilometresi arttıkça araç gereç temininde farklı yönetmelikler işin içine giriyor. Biz okul boyayacaktık. Boyaları da yardımsever bir esnaftan aldık.” demiştir.

Öğretmen adaylarının oluşturduğu grubun projesi ve projenin gerçekleştiği kurum /kuruluş belli olunca, danışman öğretim elemanları gerekli izinlerin alınabilmesi için fakülte koordinatörlüğüyle iletişime geçer. Gerekli kurum/kurumlarda projenin yapılabilmesi için fakülte koordinatörü, rektörlük kanalıyla valiliğe ve valilik üzerinden de ilgili kurum/kuruluşlara resmi yazı yazarak gerekli onaylar alınır.

Arka sayfadaki tabloda 2009–2010 öğretim yılına kadar yapılmış proje örnekleri verilmiştir.

Tablo 2: 2009–2010 Öğretim Yılına Kadar Yapılmış Proje Örnekleri

Projelerin Uygulandığı Kurum/Kuruluşlar	Projenin Adı
Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu	Kız Çocuklarına Hayat Aşılalım
Kilis Görme Özürlüler Derneği	Engelleri Aşalım
Çok Amaçlı Toplum Merkezleri	Toplumunu Bilinçlendirelim
Çok Amaçlı Toplum Merkezleri	Köylerde Eğitim ve Hizmet
Tüketici Koruma Derneği	Bilinçli Tüketici
Kızılay	Kan Bağışı Kampanyası
Rehabilitasyon Merkezleri	Rehabilitasyon çalışmaları projesi
Ana Okulları	Anaokullarının Desteklenmesi
İlköğretim Okulu	Çevre Bilinci Oluşturalım
İlköğretim Okulu	Sbs'ye Hazırlanalım
İlköğretim Okulu	Okullarımızı Güzelleştirelim
İlköğretim Okulu	Kitap Bağışı Kampanyası
İlköğretim Okulu	Tiyatro
İlköğretim Okulu	Geri Dönüşüm Projesi
İlköğretim Okulu	Köy Okullarında Veli ve Öğretmen Adaylarını Bilinçlendirme
Ortaöğretim okulu	alkol ve uyuşturucu konulu konferans
Ortaöğretim Okulu	Mesleki Rehberlik
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Ben Bir Küçük Fidanım
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Şiir Dinletisi
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Naylon Poşeti Brak Geleceğe Güvenle Bak
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Mevlana'yı Anma Programı
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Bir Şiir Bir Hayat
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Film Günleri
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Eğitim Dergisi

Yarıyıl başındaki danışman öğretim elemanı ile yapılan toplantıda gruptaki öğretmen adayları kendi aralarında bir grup başkanı seçer. Bu başkanın görevi danışman öğretim elemanı ile, kurum/kuruluş yetkilileri ile gruptaki arkadaşlarının iletişimini sağlamaktır. Dönemin ilerleyen günlerinde THU dersi haftada 1 saat teorik 2 saat pratik olmak üzere ders işlenir. 1 saatlik teorik kısımda öğretmen adayları, danışman öğretim elemanlarıyla biraraya gelerek fikirlerini, izlenimlerini ve sorunlarını paylaşır, çözüm

önerilerini tartışırlar. Öğretmen adayları haftanın bir günü iki veya üç saat kurum/kuruluşlarına giderek dersin uygulamasını yaparlar. Eğer öğretmen adayları isterlerse haftanın birkaç günü de kurum/kuruluşlara gidebilirler. İsteyen danışman öğretim elemanları da kurum/kuruluşlara giderek öğrencilerinin etkinliklerine katılabilirler. Örneğin, projelerini SHÇEK’te yapan bir grubun danışmanı olan danışman öğretim elemanı bazı etkinliklere öğrencilerinin yanında katılmıştır. Bu etkinlik ile ilgili mutluluğunu şu şekilde dile getirmiştir “Öğretmen adaylarımla beraber etkinlik içinde bulunmam ayrı zevkli, bu etkinlik sonucunda SHÇEK’teki kızlara yararlı olduğumu hissetmek ayrı zevkliydi. Bence her danışman öğretim elemanı bir etkinliğe katılmalıdır.”

Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi’nde THU dersinin ölçme değerlendirme kısmı ise esnektir. Yani her danışman öğretim elemanı kendi ölçme değerlendirme yaklaşımını uygulamaktadır. Bazı öğretim elemanları ürüne önem verirken bazı öğretim elemanları sürece önem vermektedir. Bazı öğretim elemanları ise her ikisine birden dikkat etmektedir. Buradaki ürün değerlendirmesi de iki çeşittir. Birincisi bazı danışmanlar sene sonu raporlarına, öğretmen adaylarının çektikleri fotoğraflara veya videolara puan verirken bazıları ise projelerin sonuçlarına bakmaktadır. Fakat her projenin de gözle görülür somut çıktıları olmadığı için bu değerlendirme tam güvenilir olmamaktadır. Danışman öğretim elemanlarından birisi ‘Bu dersin güvenilir ve geçerli ölçme değerlendirme yöntemi yoktur. YÖK’ün göndersığı resmi yazıda da ölçme değerlendirme basamakları için tam açıklayıcı bir bilgi bulunmamaktadır. Bu durumda öğretmen adaylarını yeteri kadar sağlıklı değerlendiremiyoruz. Öğretmen adayları da tam olarak neye göre değerlendirileceğini bilememektedirler.’ demiştir

4.1.2. Öğretmen Adayları Açısından THU Dersinin Muallim Rıfat Eğitim Fakülte’sindeki İşleniş

Öğretmen adaylarına uygulanan anketin ilk 13 maddesi THU dersinin Kilis 7 Aralık Üniversitesi’nde nasıl işlendiğini tespit etmeye yöneliktir.

Tablo 3: Eğitim Fakültesinin Kendi İçindeki İşleniş Basamaklarına Ait Anket Önermelerine Öğretmen Adaylarının Verdiği Cevaplar

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		$\bar{X}$	ss
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
1- Fakülte koordinatörü veya proje danışman hocamız, dönem başında bir toplantı düzenledi ve toplantıda bizlere bu dersin amacını, genel ilkelerini açıkladı.	47	47	32	32	17	17	2	2	2	2	1,80	0,932
2- Fakülte koordinatörü veya danışmanımız, dönem başı toplantısında, yapmamızı beklediği projeler ve etkinlikler hakkında bize bilgi verdi.	39	39	40	40	18	18	2	2	1	1	1,86	0,853
3- Fakülte koordinatörü veya danışmanımız, dönem içinde ve sonunda hazırlayacağımız raporlar ve etkinlik dosyaları konusunda bizleri bilgilendirdi.	34	34	43	43	18	18	3	3	2	2	1,96	0,909
4- Fakülte koordinatörü veya danışmanımız, dönem sonunda bizleri nasıl ölçüp değerlendireceğini, bizlere neye göre not vereceğini açıkladı	23	23	36	36	23	23	12	12	6	6	2,42	1,147
5- Dönem başında yapacağımız projeyi, danışman hocamız ve grubumuzdaki diğer arkadaşlarla ortak karar alarak belirledik.	51	51	31	31	14	14	2	2	2	2	1,73	0,919
6- Yaptığımız projeye bizler karar verdik. Hocamız da grubumuzun fikrimizi önemsemi.	51	51	29	29	10	10	7	7	3	3	1,80	1,073
7-Proje ekipleri olarak, proje danışmanımız başkanlığında dönemin ilerleyen günlerinde de düzenli olarak toplandık	21	21	29	29	19	19	27	27	4	4	2,64	1,202
8- Karşılaştığımız sorunları danışman hocamızla paylaştık.	26	26	21	21	21	21	25	25	7	7	2,62	1,218
9-Sorunlarımıza çözüm önerisi geliştirmemiz için, danışmanımız bize yardımcı oldu.	22	22	15	15	21	21	23	23	9	9	2,61	1,248
10- Projelerin yapılacağı kurum ve kuruluşlardan gerekli izinleri, fakülte koordinatörümüz veya danışman hocamız zamanında aldı.	23	23	26	26	18	18	21	21	12	12	2,73	1,347

Tablo 3'ün devamı

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		$\bar{X}$	ss
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
11- Danışman hocamız veya fakülte koordinatörümüz, proje kapsamında gerekli ulaşım araçlarının teminini sağladı	13	13	19	19	14	14	30	30	24	24	3,33	1,371
12-Danışman hocamız veya fakülte koordinatörümüz, projenin gerekli masrafları ve diğer ihtiyaçları için üniversitenin ilgili birimleriyle işbirliği yaptı.	7	7	19	19	13	13	35	35	26	26	3,54	1,258
13- Projemizin gerekli masrafları için, biz kendi cep harçlıklarımızı kullanmadık, üniversite aracılığıyla harcamalarımızı karşıladık	10	10	12	12	10	10	21	21	47	47	3,83	1,393
$\bar{X}$	30		29		17,16		15,25		7,75		2,40	

Tablo 3' te THU dersinin danışman öğretim elemanlarının anlattığına uygun bir biçimde işlendiğine dair önermelere öğretmen adaylarının %30'u tamamen katılıyorum, %29'u katılıyorum, %17,16'sı kısmen katılıyorum, %15,25'i katılmıyorum, %7,75'i hiç katılmıyorum seçeneğini işaretlemiştir. Bu durumda öğretmen adaylarının yaklaşık %59'u tamamen katılıyorum ve katılıyorum seçeneklerini işaretleyerek dersin işleniş basamaklarına uygun bir biçimde işlendiğini düşünürken ve %23'ü ise katılmıyorum ve hiç katılmıyorum seçeneğini işaretleyerek dersin işleniş sırasında sorunlar olduğunu düşünmüştür. Likert ölçeğine göre üniversite öğretmen adaylarının verdiği cevapların aritmetik ortalaması 2.40'tır. Bu sayı 1,81- 2, 60 arasında olduğundan işleniş basamaklarının 'çok düzeyde' gerçekleştirildiği söylenebilir.

Anketin yanı sıra 34 öğrenci ile görüşme yapılmıştır. Bu 34 öğrencinin tamamı THU dersinin YÖK'ün işleniş esaslarına uygun yapıldığını söylemiştir. Fakat öğretmen adaylarının 19'u yani oran olarak %57'si danışman öğretim elemanları ile iletişim

kurarak projelerini etkili bir biçimde gerçekleştirdiklerini, 8 öğretmen adayı yani %24'ü danışman öğretim elemanları ile kısmen iletişim kurduğunu, projelerini yaptıklarını ama bazı eksikliklerinin olduğunu geriye kalan 7 öğretmen adayı yani % 19'u ise danışman öğretim üyeleri ile hiçbir iletişim kuramadıklarını, projelerini ise düzgün yapamadıklarını ifade etmiştir. Görüşme ve anket sonuçları birbirini destekler niteliktedir.

Tablo 3'e bakıldığında 1, 2, 3, 4, 5. ve 6. önermelerin yanıtları dikkat çekicidir. Bu önermelere katılımcıların verdikleri cevaplar likert tipi ölçüme göre 1,81 ile 2,60 aralığındadır. Bu aralık, bu maddelerin “çok düzeyde” gerçekleştirildiği anlamını taşımaktadır. Bahsedilen 6 maddenin, dersin daha çok teorik kısmı ile ilgili olduğunu söylemekte yarar vardır. Örneğin projenin karar aşaması ile ilgili olarak Türkçe öğretmenliğinden bir öğrenci “Valla bizim danışman öğretim elemanımız bizim kararlarımıza gayet saygılı yaklaştı. Hal böyle olunca da projeyi daha bi sahiplendik, daha iyi çalıştık.” demiştir. Danışman öğretim elemanı ile olumlu iletişim ve işbirliği kuran, faydalı ve farklı projelerde yer aldığını hisseden sınıf öğretmenliği üçüncü sınıf öğrencisi, danışmanlarının kendileriyle oldukça ilgilendiğini hatta bazı etkinliklere danışmalarının bile katıldığını, her türlü sorunlarını danışmanlarıyla paylaştıklarını ifade etmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıftan bir grup öğrenci de danışmanlarından aldıkları fikirlerle yaptıkları projenin Kilis'te yerel basına yansıdığını bu yüzden daha da heveslendiklerini söylemiştir. Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu'nda (SHÇEK) projelerini yapan öğretmen adayları etkinliklerinin birini danışmanlarıyla beraber gerçekleştirdiklerini ve bu etkinlikten çok mutlu ayrıldıklarını, derse karşı daha çok güdülendiklerini belirtmiştir (Sınıf öğretmenliği 3, kız).

Tablo 3 'teki ilk 6 maddeye karşın dersin daha çok uygulama kısmının ağırlıkta olduğu 7, 8, 9 ve 10. önermelere verilen cevaplar 2,61 ile 3,40 aralığındadır. Bu aralık bu maddelerin “orta düzeyde” gerçekleştirildiğini ifade etmektedir. Örneğin sosyal bilgiler öğretmenliği 4.sınıftan projelerini ilköğretim kurumunda gerçekleştiren bir öğrenci “Biz danışman öğretim elemanımızla hiçbir sorun yaşamadık. Ama bizim diğer arkadaşlar hep danışmanlarının ilgisizliğinden şikâyetçiydi. Danışmanlarının kendileri ile ilgilenmeye zamanı olmuyormuş.” demiştir. Sınıf öğretmenliği 3. sınıftan bir öğrenci de danışmanlarının kendilerine vakit ayırdığını ama sorunlarına etkili çözüm önerileri

sunamadığını çünkü sorunlarının kurum/kuruluşlardaki yetkililerden kaynaklandığını söylemiştir.

Tablo 3'teki en dikkat çekici yanıtlar ise 11, 12. ve 13. maddelere aittir. Çünkü araç gereç temini ve ekonomik sorunlarla ilgili bu üç maddeye verilen cevaplar 3,41 ile 4,20 arasındadır. Bu aralık da bizlere araç gereç temini ve ekonomik sorunların çözümünde öğretmen adaylarına “az” destek verildiğini söylemektedir. Halbuki danışmanlar zamanında yapılan resmi yazışmalarla kısa mesafede araç gereç temini yapıldığını veya gerekli ekonomik desteğin verileceğini ifade etmişti. Bu konu ile ilgili sınıf öğretmenliği 3.sınıftan bir erkek öğrenci şöyle demiştir:

Danışman öğretim elemanımız bize zamanında resmi yazışmalar yaparsak ufak tefek ekonomik desteğin verileceğini ama bu yazışmaların bizi çok oyalayacağını ve yoracağını ekleyerek gelin biz para gerekecek, araç gereç gerekecek projelerden kaçınalım dedi. Biz de yeni projeler bulmaya çalıştık.

Başka öğretmen adayları da tıpkı bu öğrenci gibi danışmanlarının bu gibi maddi kaynağa ihtiyacı olan projelerden kaçındığını söyledi. Sınıf öğretmenliğinden bir bayan öğretmen adayı, hiçbir resmi yazışma yapmadan il içi gidiş gelişlerdeki araç sorununu danışman öğretim elemanlarının bir telefonla hallettiğini, ufak tefek harcamaları da danışmanlarının cebinden verdiğini söyledi

Tablo 3' teki 13. önermede öğretmen adaylarına THU dersi için cep harçlıklarını kullanıp kullanmadığı da soruldu. Öğretmen adaylarının %22'si cep harçlığını kullandığını, %68'i kullanmadığını söylemiştir. Cep harçlıklarını kullanan öğretmen adaylarından birisi de düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir.

Biz derneğe her hafta veya haftada birkaç kez toplanıp, elimize gönlümüzden ne koparsa alıp gittik. Yedik, içtik, saz çaldık, şarkı söyledik. Aramızda para topladık pasta, içecek filan aldık. Ama bu bizim içimizden geldi. Sonra hep beraber pikniğe gittik. Bu sefer de dernekten arkadaşlar gönlünden koparı getirmişlerdi. Biz bu dersin tadını çıkardık. Çok memnunuz.

Buraya kadar olan kısımda dersin işlenişine ilişkin genel bilgiler verilmiştir. Buradan sonraki kısımda anket çalışmasının bağımsız değişkenleri olan katılımcıların cinsiyetine, bölümüne ve projeleri gerçekleştirdikleri kurum/kuruluşa ait veriler bulunmaktadır. Bu üç bağımsız değişkene göre katılımcıların verdiği cevapların anlamlı olup olmadığı incelenmiştir.

4.1.2.1. Öğretmen adaylarının cinsiyetine ilişkin veriler

Tablo 4: Eğitim Fakültesinin Kendi İçindeki İşleniş Basamaklarına Ait Anket Önermelerine Verilen Cevapların Cinsiyete Göre Anlamlılığı

Cinsiyet	Frekans(f)/Yüzde(%)	t
Kız	42/42	1,025
Erkek	58/58	1,032
Toplam	100/100	

Tablo 4’te öğretmen adayların dersin işlenişine ilişkin görüşleri incelendiğinde t testi sonuçları 0.05’ten büyük çıkmış olduğunu görülmektedir. Bu durum cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

4.1.2.2. Öğretmen adaylarının bölümüne ilişkin veriler

Tablo 5: Eğitim Fakültesi’nin Kendi İçindeki İşleniş Basamaklarına Ait Anket Maddelerine Verilen Cevapların Bölümlerine Göre anlamlılığı

Bölüm Adı	Frekans(f)/ Yüzde(%)	P
Sınıf Ö.	29/ 29	,1 ,92
Sosyal Bilgiler Ö.	47/ 47	,1 ,29
Türkçe Ö.	24/ 24	,92 ,29
Toplam	100/100	

Tablo 5’te öğretmen adaylarının dersin işlenişine ilişkin görüşleri incelendiğinde anova varyans analiz sonuçlarının 0.05’ten büyük çıkmış olduğu görülmektedir. Bu durum öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölümlere göre görüşlerinde anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

4.1.2.3. Öğretmen adaylarının gittiği kurum ve kuruluşlara ait veriler

Tablo 6: Eğitim Fakültesi'nin Kendi İçindeki İşleniş Basamaklarına Ait Anket Maddelerine Verilen Cevapların Kurum/kuruluşlara Göre Anlamlılığı

Değişim Kaynağı	Kareler Farkı	df	F	P
Gruplar Arası	1030,331	11	1,734	,080
Gruplar İçi	4483,501	83		
Toplam	5513,832	94		

Tablo 6'da öğretmen adaylarının dersin işlenişine ilişkin görüşleri incelendiğinde anova varyans analiz sonuçlarının 0.05'ten büyük çıkmış olduğunu görülmektedir. Bu durum öğretmen adaylarının projelerini gerçekleştirdikleri kurum/kuruluşlara göre görüşlerinde anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

4.1.3. Kurum/ Kuruluşlardaki Yetkilileri Açısından THU Dersinin Kurum/ Kuruluşlardaki İşlenişi

Kurum/ kuruluşların penceresinden THU dersinin işlenişi anlatılırken önce kurum/ kuruluşlardaki yetkililerin görüşleri anlatılmış, ardından öğretmen adaylarının kurum/kuruluşlardaki işlenişi hakkındaki düşüncelerine yer verilmiştir.

Ankete katılan öğretmen adayları toplam 12 kurum/kuruluşta projelerini yapmışlardır. Bu kurum/kuruluşlar tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7
Öğretmen Adaylarının Gittiği Kurum/Kuruluşlar

Kurum/kuruluş adı	Frekans (f)	Yüzde (%)
SHÇEK	10	10
KÖZDER	12	12
ÇATOM	8	8
Kızılay	6	6
Üniversite	12	12
Gonca Reh. Mer.	9	9
Beyazel Reh. Mer.	6	6
Kadına Şid.Der.	6	6
Emniyet	5	5
Milli Eğ. Müd.(MEM)	17	17
TEMA	4	4
Yoksullara Yar. Der.	5	5
Toplam	100	100

Tablo 7’de belirtilen kurum/kuruluşlardan 7 tanesine gidilip THU dersinin işlenişini anlamak için bu kurum/kuruluşlardan yetkililerle görüşülmüştür. Bu kurum/kuruluşlar Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK), Çok Amaçlı Toplum Merkezi (ÇATOM), Kilis Özürlüler Derneği (KÖZDER), Kızılay, Milli Eğitim Müdürlüğü (MEM) ve 2 rehabilitasyon merkezidir.

Kurum/ Kuruluş yetkililerine göre yarıyıl başında fakülte koordinatörü kendilerini telefonla arayarak, dersi ve dersin amacını genel hatları ile anlatır, valilikten her türlü onayı Kilis 7 Aralık Üniversitesi’nin alması şartıyla bir grup öğrencinin projelerini gerçekleştirmek için kurum/kuruluşlarına geleceğini söyler. Fakülte koordinatörünün yaptığı bu görüşmeden sonra öğretmen adayları kurum/kuruluşlara giderek kendilerini tanıtır, projelerini anlatırlar. Yetkililer bu projeleri uygun bulurlarsa öğretmen adayları etkinliklerine başlarlar. Eğer uygun bulmazlarsa fikir alış verişini yaparak projeleri değiştirebilirler. Görüşülen 7 kurum/kuruluştan 4 tanesi öğretmen adaylarının özgün projeler yaptığını söylerken, 3 tanesi özgün projeler yapmadığını ya da kurum/kuruluştaki devam eden projelere katıldıklarını ya da kurum/kuruluşa gelip sohbet ettiklerini söylemiştir. Bu konu ile ilgili ÇATOM yetkilisi ‘Üniversiteden gelen öğrenciler bizim yürüttüğümüz projelere dahil olarak hizmet verdiler. Üniversite öğrencileriyle ayrıca özgün bir proje yapmadık. Bu durum da faydalı oldu fakat biz bu ders kapsamında daha özgün projelerin çıkacağını düşünüyorduk.’(Bayan, 38). Bu konuda KÖZDER başkanı da benzer şekilde ‘Üniversiteden gelen arkadaşlarla biz belli bir proje yapmadık. Derneğimize her hafta geldiler. Bizlere bağlama çaldılar, sohbet ettiler, kendilerinin getirdiği pasta, kolaları ikram ettiler yedik, içtik. Ama bu da bir proje sayılabilir. Onların gelişimi bizim arkadaşlara morel oldu.’ demiştir (Erkek, 50) SHÇEK’teki yetkililer ise öğrencilerin birkaç farklı proje ile geldiğini söylemiştir.

Kurum/kuruluşlardaki yetkililer, öğretmen adaylarından yarıyıl başında etkinliklerini düzenli olarak planlamalarını ve bu yaptıkları plana da uymalarını istemektedir. Plan konusu ile ilgili olarak 5 kurum/kuruluş yetkilisi sorun yaşamadığını söylerken, 2 yetkili plansızlıktan, düzenli gelinip gidilmemesinden yakınmıştır. MEM’den şube müdürü ‘THU dersi için bize gelen öğretmen adaylarını eğitim seviyesi düşük, kıyıda köşede kalmış mahalle okullarına yönlendiririm. Dönem içerisinde de öğretmen adaylarını takip ederim. Şimdiye kadar hiçbir devam sıkıntısı yaşanmamıştır.’

demistir (Erkek, 42). Bir rehabilitasyon yetkilisi ise “Öğretmen adayları hiçbir plan program yapmadan gelip gitmek istiyor. Onları bu konu ile ilgili birkaç kez uyardık, bu uyarının ardından hiç gelip gitmez oldular.”(Bayan,32). Plan ve programsızlıktan şikayetçi olan yetkililer bu durumun kurum/kuruluşlarının işleyişini aksattığını ifade ettiler.

Son olarak kurum/kuruluş yetkilileri resmi yazılardan ve valilik onayından bahsettiler. 4 yetkili resmi yazıların ellerine zamanında ulaştığını, 3 yetkili ise yarıyılın ortalarında resmi yazının geldiğini söyledi. Ama bu yetkililerin tümü bu resmi yazılarda yeteri kadar açıklama olmadığını belirttiler. SHÇEK yetkilisi bu konuyu şöyle açıklamıştır “Bize resmi yazılar zamanında gelmedi. Ben de üniversiteyi aradım ardından yazı geldi. Ama resmi yazılarda bizlere hangi öğrencilerin geleceği, ne zaman geleceği, ne tür etkinliklerde bulunacakları gönderilmeliydi, bu yollanmamıştı. Bence seneye daha ayrıntılı bir resmi yazı gelmeli.”(Erkek, 34)

Kızılay’da çalışan, projede öğrencilerin yanında olan bir hemşire resmi yazının çok önemli olmadığını söylemiş ve eklemiştir “Bize resmi yazı zamanında geldi ama projenin ne olacağı, hangi kişilerin geleceği yazmıyordu. Bu durum bizim için eksik sayılmazdı. Çünkü bu öğretmen adayları topluma faydalı birşeyler yapmak istiyordu. Biz de elimizden geldiğince yardımcı olmaya çalıştık.”(Bayan, 32)

4.1.4. Öğretmen Adayları Açısından THU Dersinin Kurum/ Kuruluşlardaki İşlenişi

Öğretmen adaylarına uygulanan anketin 14 ile 17 maddelerindeki önermeler THU dersi projelerinin uygulandığı kurum/kuruluşlardaki yetkililerle iletişimin ve işbirliğinin ne oranda sağlandığını ölçmeye yöneliktir.

Tablo 8: THU Dersinin Kurum/Kuruluşlardaki İşleniş Basamaklarına Ait Anket Maddelerine Öğretmen Adaylarının Verdiği Cevaplar

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		$\bar{X}$	ss
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
14- Projemizi yaptığımız kurum ve kuruluşlar, bizlerle işbirliği yapmaktan memnundu.	47	47	24	24	15	15	9	9	5	5	2,01	1,201
15- Projemizi yaptığımız kurum ve kuruluşlardaki yetkililer, bizlere güler yüz gösterdi.	45	45	25	25	14	14	10	10	6	6	2,07	1,241
16- Gittiğimiz kurum ve kuruluşlardaki yetkililer, projelerimizi yapabilmemiz için bize yeterince yardımcı oldu.	36	36	30	30	18	18	9	9	7	7	2,21	1,225
17- Gittiğimiz kurum ve kuruluşlarda, yasal izinlerimizin gelmemesinden kaynaklanan sorunlar yaşamadık.	23	23	28	28	20	20	14	14	15	15	3,30	1,367
$\bar{X}$		37,75		26,75		16,75		10,5		8,25		2,39

Öğretmen adaylarının gittiği kurum/kuruluşlardaki yetkililerle genel olarak iletişim ve işbirliğinin ne kadar sağlandığına ilişkin olumlu anket önerilerine, öğrencilerin %37,75'i tamamen katılıyorum, %26,75'i katılıyorum, %16,75'i kısmen katılıyorum, %10,5'si katılmıyorum, %8,25'si hiç katılmıyorum cevabını vermiştir. Yani anket önermelerine öğretmen adaylarının yaklaşık %64'ü tamamen katılıyorum ve katılıyorum seçeneğini işaretlerken, yaklaşık %19'u da katılmıyorum ve hiç katılmıyorum seçeneğini işaretlemiştir. Likert tipi ölçeğe göre öğretmen adaylarının verdiği yanıtların aritmetik ortalaması 2,39'dur. Bu sayı 1,81 ile 2,60 arasında olduğu için öğretmen adayları ile kurum/kuruluşların iletişiminin ve işbirliğinin “çok düzeyde” sağlandığı anlamına gelmektedir.

Araştırmacının görüşme yaptığı 34 öğrenciden 23'ü yani oran olarak %67'si kurum/kuruluşlarla olumlu bir iletişim kurduğunu ve işbirliği yaptığını, 4'ü yani oran olarak %12'si kısmen olumlu iletişim kurduğunu, 7'si ise yani % 21'i olumsuz bir iletişim kurduğunu ve işbirliği yapamadığını söylemiştir.

Bu sonuçların da anket sonuçlarına paralellik gösterdiği söylenebilir.

Tablo 8'deki 14, 15. ve 16. anket maddelerine öğretmen adaylarının verdiği cevaplar 1,81 ile 2,60 aralığındadır. Bu aralık kurum/kuruluşlarla iletişimin ve işbirliğinin “çok düzeyde” sağlandığı anlamına gelmektedir. Örneğin bir ilköğretim kurumunda kütüphane oluşturan sosyal bilgiler 4.sınıftan bir bayan öğretmen adayı gittikleri okulda yaşadıklarını şöyle anlatmıştır:

Okula ilk gittiğimizde okul müdürü resmi yazılarımızın okula geldiğini söyledi. Bizler de kendimizi tanıtarak projemizi anlattık. Okul müdürü bize kibar davrandı. Okula şu gün gelin, şu gün gidin gibi ifadeler kullanmadı. Projemiz çok güzel ve başarılı oldu. Hatta okul müdürü göstermiş olduğumuz bu başarıdan dolayı bize teşekkür belgesi verdi. Bu pekiştirmeyle daha motive olduk. Bence diğer güzel projelere de bu tarz ödüller verilerek öğretmen adayları güdülenebilir.

Tıpkı yukarıdaki öğretmen adayları gibi kurum/kuruluşlarla olumlu deneyimler yaşayan, projelerini Kilis İl Halk Kütüphanesi'nde gerçekleştiren türkçe öğretmenliği 4.sınıf erkek öğretmen adayı şöyle demiştir:

Biz Kilis İl Halk Kütüphanesine giderek oradaki personele yardımcı olduk. Projemizi kütüphane müdürüne söylediğimizde çok memnun oldu. Bizi çok güzel karşıladılar. Yerel basından bize destek geldi. Yaptığımız bu proje yerel gazetede haber olarak çıktı. Bu haberde kütüphane müdürünün bize teşekkür yazısı da vardı. Basın, bize destek olarak yaptığımız işin ciddiyetine ve faydasına dikkat çekti. Bizce arkadaşlar yaptıkları faaliyetlere yerel basını davet ederse Kilis halkı daha da bilinçlenir ve yapılan projelere destek olur.

Bu öğrenci, yerel basınla öğretmen adaylarının iletişime geçerek halkın bu tip projeler hakkında bilinçlendirilebileceğini, halkın da desteğinin alınabileceğini eklemiştir. Sınıf öğretmenliği üçüncü sınıf bir grup erkek öğrenci de gittikleri dernekle olan iletişimlerini şöyle anlatmıştır:

İlk olarak derneğe giderek kendimizi tanıtıp, projemizi anlattık. Dernekteki yetkililer projemizi duyunca mutlu oldu, resmi yazılarımız derneğe uzun bir süre gelmedi ama dernek başkanı bize hiçbir zorluk çıkarmadı. Bu dersin uygulama kısmı genelde haftada bir kez yapılır, ama biz dernekteki üyelerle çok iyi anlaştık, arkadaş gibi olduk bu yüzden haftada birkaç kez derneğe gidiyoruz hatta ders bitince bile derneği ziyarete devam edeceğiz.

Bu derneğe giden öğretmen adaylarından birinin söylediği sözler dernekteki yetkililerin samimiyetinin çok önemli olduğunu vurgulamıştır. Bu öğrenci şöyle demiştir:

Hoca haftada yarım gün gitseniz yeter dedi valla biz haftada 2 gün geliyoruz. Ben bu projelerin samimiyetinin artırılması için resmi yazıyla uğraşılması gerektiğini düşünüyorum. Resmîyet dersin samimiyet boyutunu azaltıyor, gönüllülükten ziyade dersi katı ve soğuk bir hale sokuyor, hatta bu derste not bile verilmemeli, çünkü biz bu projeyi not için yapmıyoruz. Resmi yazı isteyen kurumlarda doğru düzgün hiçbir projeyi gerçekleştiremedik, ama resmi istemeyen bu dernekte bu projeyi çok güzel yaptık.

Kızılay ile beraber kan bağışı kampanyası yapan bir öğrenci de şunları söylemiştir:

Biz Kızılay'a sadece 3 kez gittik. Oradaki doktor bize gelmenize gerek yok dedi. Çünkü bizim projemiz Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde kan bağışı yapma kampanyası idi. Ama üniversitedeki etkinlikte de Kızılay'daki doktor ve hemşireyle beraber canla başla çalıştık. Bence önemli olan kaç defa Kızılay'a gittiğimiz değil etkinlik yaparken ne kadar gönüllü olduğunuzdur.

Buraya kadar olan kısımda dersin işlenişine ilişkin genel bilgiler verilmiştir. Buradan sonraki kısımda anket çalışmasının bağımsız değişkenleri olan katılımcıların cinsiyetine, bölümüne ve projeleri gerçekleştirdikleri kurum/kuruluşa ait veriler bulunmaktadır. Bu üç bağımsız değişkene göre katılımcıların verdiği cevapların anlamlı olup olmadığı incelenmiştir.

4.1.4.1. Öğretmen adaylarının cinsiyetine ilişkin veriler

Tablo 9: Kurum/Kuruluşlardaki İşleniş Basamaklarına Ait Anket Maddelerine Verilen Cevapların Öğretmen Adaylarının Cinsiyetine Göre Anlamlılığı

Cinsiyet	Frekans(f)/yüzde(%)	t
Kız	42/42	1,002
Erkek	58/58	1,013
Toplam	100/100	

Tablo 9'da öğretmen adaylarının dersin işlenişine ilişkin görüşleri incelendiğinde t testi sonuçlarının 0.05'ten büyük çıkmış olduğunu görülmektedir. Bu durum öğretmen adaylarının cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir

4.1.4.2. Öğretmen adaylarının bölümüne ilişkin veriler

Tablo 10: Kurum/Kuruluşlardaki İşleniş Basamaklarına Ait Anket Maddelerine Verilen Cevapların Öğretmen Adaylarının Bölümlerine Göre Anlamlılığı

Bölüm Adı	Frekans(f)/ Yüzde(%)	P
Sınıf Ö.	29/ 29	,18 ,83
Sosyal Bilgiler Ö.	47/ 47	,18 ,34
Türkçe Ö.	24/ 24	,83 ,34
Toplam	100/100	

Tablo 10’da öğretmen adaylarının dersin işlenişine ilişkin görüşleri incelendiğinde anova varyans analizi sonuçlarının 0.05’ten büyük çıkmış olduğu görülmektedir. Bu durum, öğretmen adaylarının bölüm adlarına göre anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir

4.1.4.3. Öğretmen adaylarının gittiği kurum ve kuruluşlara ait veriler

Tablo 11: Kurum/Kuruluşlardaki İşleniş Basamaklarına Ait Anket Maddelerine Verilen Cevapların Projelerin Yapıldığı Kurum/kuruluşlara Göre Anlamlılığı

Değişim Kaynağı	Kareler Toplamı	df	F	P
Gruplar Arası	3074,28	14	1,888	,074
Gruplar İçi	5527,84	83		
Toplam	8602,12	97		

Tablo 11’de öğretmen adaylarının dersin işlenişine ilişkin görüşleri incelendiğinde anova varyans analizi sonuçlarının 0.05’ten büyük çıkmış olduğu görülmektedir. Bu durum, öğretmen adaylarının projelerini yaptığı kurum/kuruluşlara göre anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir

4.2. THU DERSİNİN AMAÇLARINA ULAŞMA DURUMU

THU dersinin amaçlarına ulaşma durumu öğretmen adayları açısından, danışman öğretim elemanları açısından ardından da kurum/kuruluş yetkilileri açısından incelenmiştir.

4.2.1. Öğretmen Adayları Açısından THU Dersinin Amaçlarına Ulaşma Durumu

Öğretmen adaylarına uygulanan anketin 18. ile 29. maddeleri arasındaki önermeler THU dersinin amaçlarına ulaşma derecesini belirlemek için hazırlanmıştır.

Tablo12: Öğretmen Adaylarına Uygulanan Ankete Göre THU Dersinin Amaçlarına Ulaşma Durumu

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		$\bar{X}$	ss
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
18- Topluma hizmet uygulamaları dersi, toplumumuzu daha yakından tanıyıp, toplumla bütünleşmeme yardımcı oldu.	43	43	36	36	13	13	6	6	2	2	1.88	0.987
19- T.H.U. dersinde yaptığımız projeler, toplumun sorunlarına ve beklentilerine daha fazla duyarlılık göstermeme yardımcı oldu	39	39	53	53	7	7	0	0	1	1	1.71	0.686
20-T.H.U dersi aracılığıyla toplumumuzun güncel sorunlarını fark ettim.	34	34	43	43	19	19	3	3	1	1	1.94	0.862
21- T.H.U dersi aracılığıyla toplumumuzun sorunlarına çözüm önerileri ürettim.	28	28	38	38	25	25	5	5	4	4	2.19	1.031
22-T.H.U. projelerini yaparken, çeşitli kurum ve kuruluşları tanıdım.	40	40	39	39	14	14	5	5	2	2	1.9	0.958
23- T.H.U. projelerini yaparken, çeşitli kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaptım.	37	37	37	37	17	17	5	5	4	4	2.02	1.053
24- T.H.U dersi vasıtasıyla öğretmenlik mesleğinin duygusal boyutunu ve maneviyatını tattım.	47	47	32	32	19	19	0	0	2	2	1.78	0.894
25- Bu ders sayesinde kazandığım deneyimlerimin, bana meslek hayatımda katkıda bulunacağını düşünüyorum.	54	54	29	29	13	13	3	3	1	1	1.68	0.886
26- T.H.U dersi özgüvenimin gelişmesine katkıda bulundu.	46	46	30	30	19	19	5	5	0	0	1.83	0.91
27- Ders sonrasında bende kabiliyet, tutum ve değerler gelişimi oldu.	41	41	39	39	17	17	2	2	1	1	1.83	0.853
28- Uygulamış olduğum topluma hizmet projesinin topluma yararlı olduğunu düşünüyorum.	49	49	36	36	13	13	1	1	1	1	1.69	0.812
29- Bu ders benim sosyalleşmeme katkı sağladı.	29	29	38	38	25	25	4	4	4	4	2.16	1.022
$\bar{X}$			40,58		37,50		16,75		3,25		1,91	1.88

Tablo 12 'den okunduğu üzere, THU dersinin amaçlarına ulaşma derecesini ölçen anket önermelerine öğretmen adaylarının %40,58'i tamamen katılıyorum, %37,50'si katılıyorum, %16,75'i kısmen katılıyorum, % 3,25'i katılmıyorum, %1,91'i ise hiç katılmıyorum cevabını vermiştir. Yani öğretmen adaylarının yaklaşık olarak %78'i tamamen katılıyorum ve katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının likert tipi ölçüme göre verdikleri cevapların aritmetik ortalaması 1,88'dir. Bu sayı ise 1.81 ile 2.60 arasında olduğu için dersin, amaçlarına 'çok düzeyde' ulaşıldığını ifade etmektedir.

Tablo 13: Öğretmen Adaylarına Yapılan Görüşmeye Göre THU Dersinin Amaçlarına Ulaşma Durumu

	Kisi Sayısı (N)	%
THU dersi amaçlarına ulaşmıştır.	24	70
THU dersi amaçlarına kısmen ulaşmıştır	5	15
THU dersi amaçlarına ulaşmamıştır	5	15
Toplam	34	100

Görüşme yapılan 34 öğretmen adayının 24'ü dersin amaçlarına ulaştığını ifade etmiştir. Bu sayı ise oran olarak yaklaşık olarak %70'i karşılamaktadır. 5 kişi kısmen dersin amaçlarına ulaştığını, 5 kişi ise dersin amaçlarına ulaşmadığını ifade etmiştir. Dersin amaçlarına kısmen ulaştığını düşünen 5 öğrenci oran olarak %15'e, dersin amaçlarına ulaşmadığını ifade eden 5 kişi de oran olarak %15'e karşılık gelmektedir.

Öğretmen adaylarına yapılan anket ile görüşmelerden elde edilen bulgular arasında paralellik vardır. Sonuç olarak öğretmen adaylarının %70'den fazlası THU dersi için YÖK'ün belirlemiş olduğu amaçlara ulaştığını düşünmektedir.

Tablo 12'deki 12 anket önermesinin 8 tanesinin aritmetik ortalaması 1.81 ile 2.60 arasındadır. Yani bu aralık amaçların çoğunun gerçekleştiğini ifade etmektedir. Fakat anket önermelerinden 19, 24, 25 ve 28. maddeler dikkat çekicidir. Bu maddelerin aritmetik ortalamaları ise 1.00 ile 1.80 arasındadır. Yani amaçların "tam" gerçekleştiğini ifade eden aralıktadır. Oran olarak ise katılımcıların yaklaşık %85'i bu önermelere tamamen katılıyorum veya katılıyorum cevabını vermiştir. Görüşme yapılan öğretmen adaylarına da bu anket maddelerinin gerçekten tam gerçekleşip gerçekleşmediğine yönelik sorular sorulmuştur. THU dersinin amaçlarına ulaşma durumuna yönelik sorulara verdikleri cevaplar da anket sonuçlarını destekler şekildedir.

Örneğin etkinliklerini KÖZDER’de yapan sınıf öğretmenliği üçüncü sınıf erkek öğretmen adaylarından birisi zaman geçtikçe bu dersi, not alınacak bir ders olarak görmediğini, bu etkinliklerin sadece insanlık borcu olduğunu düşünmeye başladığını, özürülüler derneğinden her çıktığında haline şükrettiğini ifade etmiştir. Yine sınıf öğretmenliği üçüncü sınıfta okuyan ve etkinliklerini SHÇEK’te yapan bayan öğretmen adaylarından bir tanesi ise yurttaki kızların durumundan çok etkilendiğini, bu kadar sorunlu insan olduğunu daha önceden bilmediğini çünkü daha önce böyle bireylerle hiç karşılaşmadığını söylemiştir.

Benzer şekilde Kızılay’la beraber kan bağışı projesi yapan türkçe öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencisi, yaptıkları proje sayesinde kan bağışı konusunda hem kendinin hem arkadaşlarının bilinçlendiğini, kan bağışı bekleyen birey sayısının oldukça fazla olduğunu bu ders sayesinde öğrendiğini, ayrıca kan bağışı sorununa her yıl farklı fakültelerin, yılın farklı zamanlarında kan bağışı etkinliklerini düzenleyerek bir miktar da olsa çözüm olabileceğini söylemiştir (Erkek, 24).

Öğretmenlik mesleğinin duygusal boyutu ile maneviyatını kazandığını ve meslek hayatına katkıda bulunacağını ifade eden sınıf öğretmenliği dördüncü sınıf bayan bir öğretmen adayı ise şöyle demiştir:

Biz kırsalda bir ilköğretim okuluna okuma güçlüğü çeken öğrencilere yardıma gittik. Çok güzeldi. Sınıf öğretmeni, ona yardımcı olmamızdan çok memnun olduğunu belirtti. İlerde kendi sınıfımızda da okuma güçlüğü çeken öğretmen adayları olacak ve onlara nasıl yaklaşmamız gerektiğini çok iyi anladık. Biz bu dersi çok sevdi. İki dönemlik bir ders olsa bile seve seve giderdik.

Kendisinde birtakım tutum, değer, özgüven ve sosyalleşme gelişimi olduğunu ifade eden bir kız öğrenci de köyde oluşturdukları kütüphane sayesinde çocuklara okuma sevgisi aşıladıklarını ve bu yüzden kendileriyle gurur duyduklarını söylemiştir (Sosyal bilgiler öğretmenliği, 4 sınıf). Yine Kilis 7 Aralık Üniversitesi’nde şiir dinletisi yapıp dinleti sonunda topladığı parayı muhtaç ailelere dağıtan bir diğer öğrenci de “Etkinliğe hazırlık aşamasında ve muhtaç ailelere hediye toplarken şu Kilis’te tanışmadığım esnaf kalmadı. Ayrıca muhtaç ailelere yardım yaparken ailelerin bana karşı mahcupluğu beni çok etkiledi. Seneye bu THU dersini almayacak olmama rağmen ben yine muhtaç ailelere yeni etkinlikler daha düzenlicem.” demiştir (sınıf öğretmenliği, 4 sınıf, Erkek).

Ankete katılan öğretmen adaylarından yaklaşık %5'i, dersin amaçlarına ulaşma durumunu ölçen önerilere katılmıyorum veya tamamen katılmıyorum seçeneği işaretlemiştir. Ayrıca görüşme yapılan 34 öğrenciden 5 tanesi yani yaklaşık %15'i bu dersin kendisine hiçbir katkıda bulunmadığını ifade etmiştir. Örneğin etkinliklerini SHÇEK'te yapan sınıf öğretmenliği üçüncü sınıf öğrencisi resmi izinler yüzünden dönem başında kurumdaki yetkililerle aralarında olumsuz bir iletişim olduğunu, dersten soğuduğunu, pek gitmek istemediğini, gönüllükle gitmediği için de bu dersin hiçbir işe yaramadığını söylemiştir. Bir rehabilitasyon merkezindeki projeye katılan sosyal bilgiler öğrencisi derse doğru düzgün devam etmediğini, bu dersi çok fuzuli bulduğunu, zaten hocanın da devam durumunu ve dersi pek fazla önemsemediğini söylemiş ve şöyle demiştir “Ben bizim danışman öğretim elemanını bir kez gördüm. Dönem başında 10–15 dakika bir toplantı yaptık, bize teorik şeyler anlattı. Bir daha da görmedim. Dönem sonu raporunu da bi arkadaş yazdı verdi, sağolsun”.

Dersin kendilerine bir şey katmadığını ve bu dersin lüzümsüz olduğunu düşünen öğrencilerin görüşleri 2 madde halinde toplanabilir. Bunlardan birincisi danışman öğretim elemanların derse karşı ilgisiz tavırlarıdır, ikincisi ise gittikleri kurum ve kuruluşlardaki yetkililerle öğretmen adayları arasındaki iletişim sorunudur. Bu yüzden çalışma yapılırken dersin diğer paydaşları olan öğretmen adaylarının projelerini gerçekleştirdiği kurum/kuruluşlara gidilerek yetkililer ile görüşülmüş, ardından da dersin danışman öğretim elemanlarının dersle ilgili fikirleri alınmıştır.

Buraya kadar anket uygulanan ve görüşme yapılan öğretmen adaylarının THU dersinin amaçlarına ulaşma durumuna ait görüşlerine genel olarak bakılmıştır. Buradan sonraki kısımda anket çalışmasının bağımsız değişkenleri olan katılımcıların cinsiyetine, bölümüne ve projeleri gerçekleştirdikleri kurum/kuruluşa ait veriler bulunmaktadır. Bu üç bağımsız değişkene göre katılımcıların verdiği cevapların anlamlı olup olmadığı incelenmiştir.

4.2.1.1.Cinsiyete ilişkin veriler

Tablo 14: THU Dersinin Amaçlarına Ulaşma Durumunun Öğretmen Adaylarının Cinsiyetine Göre Anlamlılığı

Cinsiyet	Frekans(f)/ yüzde(%)	t
Kız	42/42	1,196
Erkek	58/58	1,166
Toplam	100/100	

Tablo 14’te öğretmen adaylarının dersin işlenişine ilişkin görüşleri incelendiğinde t testi sonuçlarının 0.05’ten büyük çıkmış olduğu görülmektedir. Bu durum öğretmen adaylarının cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir

4.2.1.2. Öğretmen adaylarının bölümlerine ilişkin veriler

Tablo 15: THU Dersinin Amaçlarına Ulaşma Durumunun Öğretmen Adaylarının Bölüm Adlarına Göre Anlamlılığı

Bölüm Adı	Frekans(f)/ Yüzde(%)	P
Sınıf Ö.	29/29	0,353 0,521
Sosyal Bilgiler Ö.	47/47	0,353 0,994
Türkçe Ö.	24/24	0,521 0,994
Toplam	100/100	

Tablo 15’te öğretmen adaylarının dersin işlenişine ilişkin görüşleri incelendiğinde anova varyans analizi sonuçlarının 0.05’ten büyük çıkmış olduğu görülmektedir. Bu durum öğretmen adaylarının bölüm adlarına göre anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir

4.2.1.3.Öğretmen adaylarının gittiği kurum ve kuruluşlara ait veriler

Tablo 16: THU Dersinin Amaçlarına Ulaşma Durumunun Öğretmen Adaylarının Gittiği Kurum/Kuruluş Adlarına Göre Anlamlılığı

	Kareler Toplamı	df	F	P
Gruplar Arası	1059,023	11	2,742	,004
Grup İçi	2913,777	83		
Toplam	3972,800	94		

Tablo 16’da anlamlılık sütunundaki değerin 0,004 olduğu görülmektedir. Bu değer 0,05’ten küçük bir değer olduğu için sonucun anlamlı olduğunu göstermektedir. Yani öğretmen adaylarının gittiği kurum ve kuruluşlara göre dersin amaçlarına ulaşma derecesi değişmektedir. Ancak tablo 16, bu farklılıkların hangi kurum/kuruluşlar arasında olduğunu göstermemektedir. Bu bilgi öğretmen adaylarına sorulmuştur. Projelerini SHÇEK ve Gonca Rehabilitasyon Merkezi’nde yapan öğretmen adaylarının dersin amaçlarına tam ulaşmadığı, buna karşın KÖZDER, Kızılay, Milli Eğitim Müdürlüğü’nde projelerini yapan öğretmen adaylarının ise dersin amaçlarına tam ulaştığı sonucuna varılmıştır. Tablo 16’daki anlamlı farklılığın bundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu kurum ve kuruluşlarda neden amaçlara tam ulaşılmadığı ise sonraki bölümlerde ele alınacaktır.

4.2.2. Danışman Öğretim Elemanları Açısından THU Dersinin Amaçlarına Ulaşma Durumu

7 danışman öğretim elemanı ile görüşülmüş bunlardan 6’sı THU dersinin Kilis 7 Aralık Üniversitesi’nde amaçlarına hizmet ettiğini 1’i ise bu dersin öğrenciye hiçbir katkısının bulunmadığını düşünmüştür.

Dersin amaçlarına ulaştığını düşünen danışman öğretim elemanı öğretmen adaylarının bu ders sayesinde çeşitli dezavantajlı bireyler ile bir araya geldiğini, toplumla bütünleşip, toplumu tanıdığını, sosyalleştiğini, sorumluluk aldığını söylemiştir. Ayrıca bu dersin en önemli ayağının danışman öğretim elemanı olduğunu ancak danışman öğretim elemanı dersin faydasına inanırsa öğretmen adaylarının bu derse ciddiye alacağını, dersin anlam kazanacağını ve o zaman amacına ulaşacağını söylemiştir.

Danışman öğretim elemanlarından birisi de öğretmen adaylarının bu dersi kolayca not alınacak bir ders olarak gördüğünü söylemiştir. Yukarıdaki danışman öğretim elemanı ile benzer şekilde danışman hocanın öğretmen adaylarına dersin önemini anlatması gerektiğini, öğretmen adaylarının dersi sevmesinin, derse anlam katacağını ifade etmiştir. Dersin amaçlarına hizmet ettiğini düşünen bir danışman öğretim elemanı da şöyle diyerek dersin faydasını anlatmıştır:

Üniversitelerin buldukları illere katkısı her zaman tartışılır. Bu ders üniversitelerin buldukları illere katkısını arttırabilir. Toplumla üniversite arasındaki bağı kurup, şu anda yapılan tartışmalara çözümü olabilir. Bence bu ders, üniversitelerin tüm bölümlerine eklenmelidir. Toplu hareket edilirse daha da güzel projeler ortaya çıkabilir.

Yine yukarıdaki hocaların görüşlerine benzer fikirleri olan başka bir danışman da THU dersinin öğretmen adaylarının meslek hayatları için en az öğretmenlik uygulamaları dersi kadar faydalı bir ders olduğunu tabii ki dersin sorunlarının olduğunu söylemiş, eğer bu sorunlar aşılırsa dersin daha etkili işlenebileceğini söylemiştir.

Dersin danışman öğretim elemanlarından bir tanesi de diğer 6 arkadaşının tersi yönünde görüş belirterek bu düşüncesini şu şekilde açıklamıştır.

Bence bu ders amaçlarına ulaşmıyor. Zorunluluk olduğu için formaliteden ders yapılıyor. Bu dersin gerekli olduğunu düşünmüyorum, seçmeli olması gerektiğini düşünüyorum. Alt yapısı hazırlanmamış bir ders ve içi boş, konular havada kalmış. Hocalar derse inanmazsa öğretmen adayları hiç inanmaz. Hoca bu ders için önemli bir faktör. Ben de bu dersin gerekliliğine inanmıyorum.

Danışman öğretim elemanlarının görüşlerini toplu olarak özetlemek gerekirse THU dersinin genellikle amaçlarına ulaştığını ama danışman öğretim elemanı derse daha fazla önem verip, dersi daha etkili işlerse güzel projeler ortaya çıkacağını söylemişlerdir.

4.2.2. Kurum/Kuruluşlardaki Yetkililer Açısından THU Dersinin Amaçlarına Ulaşma Durumu

THU dersinin amaçlarına ulaşma durumunu öğrenmek için kurum/kuruluş yetkilileri ile görüşmeler yapılmıştır.

Tablo 17: Kurum/kuruluş yetkililerine Göre THU Dersinin Amaçlarına Ulaşma Durumu

	Kişi Sayısı(N)	Yüzde (%)
THU dersi amaçlarına ulaşmıştır.	6	54
THU dersi amaçlarına kısmen ulaşmıştır	2	18
THU dersi amaçlarına ulaşmamıştır	3	28
Toplam	11	100

Görüşülen 11 kurum/kuruluş yetkilisinden 6 tanesi dersin amaçlarına ulaştığını, 2 tanesi kısmen ulaştığını, 3 tanesi ise dersin amaçlarına ulaşmadığını düşünmektedir. Kurum/kuruluş yetkililerinden dersin amaçlarına ulaştığını ve kısmen düşünenlerin oranı %72, ulaşmadığını düşünenlerin oranı % 28'dir.

Kurum/kuruluş yetkililerinin görüşleri öğretmen adaylarının anket sonuçları ve öğretmen adaylarıyla yapılan görüşme sonuçları ile aynı paralelliktedir.

ÇATOM'da çalışan bir yetkili ÇATOM'a gelen öğretmen adaylarının topluma faydalı olma durumunun kişiden kişiye değiştiğini, bazı öğretmen adaylarının çok az devam ettiğini, bazılarının sadece köye gidip geldiğini yani toplumla hiçbir iletişim kurmadığını, bazı öğretmen adaylarının tıpkı kurum çalışanlarından biriymiş gibi toplumla bütünleşip, çalışanlarla işbirliği kurup, çok yararlı olduğunu söylemiştir. Bu yetkili genel olarak bu projeleri faydalı bulduğunu, bir öğrencinin bile topluma faydalı olmasının çok güzel olduğunu ve devamının gelecek senelerde de olmasını istediğini ifade etmiştir (Bayan, 36).

KÖZDER yetkililerinden birinin verdiği cevap ise dikkat çekicidir.

Bizim derneğin üyeleri engelli veya özürdür. Yani doğru düzgün topluma çıkamayan insanlar. Derneğimize gelen öğretmen adaylarının bırak proje yapmasını bizim engellilerle, özürlerle vakit geçirmesi bile çok mutlu edici. Çünkü toplumumuz özürlü ve engelliye küçük görüyor, konuşmuyor ve özürlü veya engelli çocuğa sahip aile bile bundan utanıyor. Dolayısıyla bu derneğe özürle birbiriyle konuşmaya, dertleşmeye ve birileriyle iletişim kurmaya geliyor. Bu yüzden biz, buraya gönüllü olarak gelen üniversite öğrencisi arkadaşlardan çok memnunuz. (Erkek, 51)

Yine KÖZDER' den engelli bir üye engelli ve özürlü kişiler olarak Kilis 7 Aralık Üniversitesi'ne bahar şenliğine gittiklerini, orada öğretmen adaylarının kendilerini görünce hemen yanlarına geldiğini, onları sahiplenip misafirperverlik yaptıklarını, engelli kişilerinse bundan çok memnun olduğunu söylemiştir. Benzer şekilde THU dersinin, kurumları ve toplum için oldukça yararlı olduğunu düşünen, Kızılay'da çalışan ve yapılan kan bağışi projesine katılan bir hemşire, normalde 1 ünite kanı bile toplamakta zorlanırken, öğretmen adayları sayesinde 1 haftada 60 ünite kan topladıklarını ve hatta gelecek yıllarda bu projenin tekrar edilmesi gerektiğini ifade etmiştir (Kurumda çalışan hemşire,32).

Kilis MEM'den bir şube müdürü de öğretmen adaylarının, ilköğretim öğrencilerine SBS'ye yönelik soru çözümünü yaptıklarını ve okul idarecilerinin bu

etkinliklerden çok memnun kaldığını söylemiş, hatta bazı okul yöneticilerinin kendisini arayıp, seneye tekrar öğretmen adaylarını istediklerini eklemiştir. Şube müdürü milli eğitimdeki okullarla işbirliği yapan öğretmen adaylarının istekliliklerinin ve gönüllülüklerinin verimi etkilediğini gözlemlediğini, bu şekilde bu dersin ilerde yapacakları öğretmenlik mesleğine ciddi katkıları olduğunu, hiç olmazsa köy ve kırsal şartlarını yaşadıklarını vurgulamıştır.

Araştırma yapılırken sadece yetkililerle değil kurum/kuruluşlardaki kişilerle de görüşülüp fikirleri alınmıştır. SHÇEK’ te kalan ve projelerin içinde bulunan Fatma kod adlı öğrenci THU dersi etkinliklerinde üniversiteli ablaların düzenlediği üniversite gezisinden sonra derslerine daha çok çalışmaya başladığını, artık üniversite hayali kurduğunu söylemiştir (SHÇEK’te kalan bayan öğrenci, 16).

Dersin kurumları için faydalı olduğunu düşünen yetkililerin aksine THU dersinin kurum/kuruluşlarına hiçbir yararı olmadığını söyleyen yetkililer de vardır. Bir rehabilitasyon merkezi yetkilisi THU dersinin niçin kuruluşlarına faydası olmadığını şöyle açıkladı:

Biz öğretmen adaylarının kurumumuza gelmesini istemiyoruz.Çünkü sene başında planladıkları etkinlikleri yapamıyorlar, devamla dikkat etmiyorlar. Düzensiz gelerek kurumumuzun işleyişini aksatıyorlar. Rehabilitasyon merkezindeki öğrenciler çabuk duygusal bağ kurup, bağlanırlar. Bir kişiye alıştırlarsa, hep o kişiyi yanında görmek isterler. Bazen küçük bir üzüntü bile onları 1 ay geriye götürür. Bizim öğrencilerimiz üniversitelileri sevip bağlanıyorlardı. Ardından gelmemeye başlayınca, üzülüyorlar, bu sefer de 2-3 hafta verdiğimiz eğitimi reddediyorlardı. Yani öğretmen adaylarının bize faydasından çok zararı oluyordu (kurum müdürü, 60).

Aynı kuruluştaki çalışan, yukarıdaki görüşü destekleyen diğer bir kurum yetkilisi de öğretmen adaylarının bir türlü planlanmadığını, her hafta yeni bir fikirle geldiklerini, fikirlerini uygulamaya koyuncaya kadar, zaman geçtiğini, dolayısıyla kurumlarında kuru kalabalık yaptıklarını söyledi.

SHÇEK te THU dersinin projelerini yararlı bulmayan kurumlardan biridir. Kurum yetkilisinin görüşleri dersin niçin amacına ulaşmadığını özetleyecek niteliktedir:

Kurumumuza valilikten veya rektörlükten bize hiçbir yazı gelmedi. Bizim kurumumuz diğer kurumlara göre daha hassas bir kurum. Buraya gelen öğretmen adaylarına burada ne yapmayı düşünüyorsunuz bir planınız projeniz var mı deyince belli başlı bir proje söyleyemediler. Daha önce okul deneyimi için gelen öğretmen adayları düzensiz gelip, işleyişini aksattıkları için biz THU dersi için gelen öğrenci grubuna daha tecrübeli yaklaştık ve hangi öğretmen adaylarının, haftanın hangi günleri geleceğini, neleri yapılacağını anlatan resmi bir yazı istiyoruz dedik. Bunun üstüne bir resmi yazı geldi ama bu yazıda sadece bu ders için bir grup öğrencinin geleceği yazıyordu. Yine istediğimiz gibi bir belge değildi (Erkek, 34).

SHÇEK'te çalışan diğer yetkili ise öğretmen adaylarının belli başlı bir projeye gelmediklerini, sürekli fikir değiştirdiklerini, dolayısıyla bu durumun bir kargaşa yarattığını söyledi ve şöyle açıkladı:

Öğretmen adayları bize geldiler kızlara ders anlatalım dediler. Zaten bizim SHÇEK'e bağlı öğretmenlerimiz olduğu için ders anlatmanın yararlı olmayacağını söyledik. Bunun üzerine gezi yapalım dediler. Valilik izni gerekir dedik. Bununla uğraşmaya yanaşmadılar. Ardından tiyatro yapalım dediler. Buna tamam dedik. Bu sefer de kendileri organize olamadılar. Yani bir birlik bütünlük, organize plan yoktu. Dolayısıyla bizim öğrencilerimize pek faydalı olamadılar. (bayan, 38)

4.3. DERSİN İŞLENİŞİ ESNASINDA YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Bu bölümde THU dersinin sorunları ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri öğretmen adaylarının, danışman öğretim elemanlarının ve kurum/kuruluş yetkililerinin görüşleri doğrultusunda incelenmiştir.

4.3.1. Öğretmen Adayları Açısından THU Dersinde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Öğretmen adaylarına THU dersinin sorunları, anketin sonuna eklenen açık uçlu sorularla ve yapılan görüşmelerde sorulmuştur. Öğretmen adaylarının THU dersinin işlenişine ilişkin 5 adet sorunu tespit edilmiştir.

4.3.1.1. Plansızlık

Görüşme yapılan 34 öğretmen adayından 14 tanesi yani oran olarak %41'i, THU dersinin plansız işlendiğini, dönem başında yapacakları projeleri belirleyene kadar zaman geçtiğini, dönemin ortasına geldiklerinde ancak projeye karar verdiklerini, bu yüzden özgün projeler çıkartamadıklarını belirtmiştir. Bu konu ile ilgili bir öğretmen adayı şöyle demiştir; “Biz projemizi bir rehabilitasyon merkezinde yaptık. Dersin uygulama aşamasında sorunlar yaşadık. Grup olarak bir proje belirleyene kadar çok vakit kaybettik, planlı davranamadık ve dönemin ortası olunca da basit bir proje yapmak zorunda kaldık” (sosyal bilgiler öğretmenliği, 4. sınıf, bayan).

Benzer şekilde zamanı iyi kullanamadığını düşünen sınıf öğretmeni üçüncü sınıftan bir erkek öğrenci ‘Projeye geç karar verdik. Danışman öğretim elemanımıza ilk 4 hafta içinde 5–6 tane yeni fikir bulduk fakat danışman öğretim elemanımız bu masraflı, şunun resmi izini zor, bunun da zamanı geçti dedi ve sonuç olarak bir ilköğretim okulunda SBS kursu verdik. Bizim grup için bu ders okul deneyimi gibi bişey oldu’ demiştir. Sınıf öğretmenliği dördüncü sınıftan bir bayan öğrenci ise yaşadığı sorunu şöyle anlatmıştır.

Bir ilköğretim okulunda SBS’ye hazırlama çalışması yaptık. Ama aktif olarak sadece 2 ay ilköğretim öğrencilerini çalıştırabildik, geri kalan kısım karar vermekle geçti. Zaten okuldaki öğrencilerle ilk bir hafta tanıştık sonraki hafta kaynaştık geriye kalan 2 ayda da ders çalıştık. Daha planlı olsaydık öğrencilere daha fazla faydamız dokunabilirdi.

Plansızlık, sorunun çözümü için öğretmen adayları öneriler geliştirmiştir. Öğretmen adayları dersin planlama aşamasının dersin alındığı yarıyıldan bir önceki yarıyılın sonunda yapılabileceğini söylemişlerdir. Örneğin türkçe öğretmenliği üçüncü sınıftan bir bayan öğrenci ‘Bence bu dersin plan aşaması dersin verileceği yarıyıldan bir önceki yarıyılın sonunda yapılmalıdır. Eğer resmi izinlerimiz alınırsa, grubumuz ve projemiz belli olursa ilk haftadan itibaren 10 hafta boyunca etkinliklerimizi yapabiliriz.’ demiştir.

4.3.1.2. Danışman öğretim elemanlarının derse karşı ilgisizliği ve işyükü

Görüşme yapılan 34 öğretmen adayının 12 tanesi yani oran olarak %35’i ise danışmanlarıyla sağlıklı iletişim ve işbirliği kuramadığını ifade etmiştir. Bunun sebebini ise iki şeye bağlamışlardır. Birincisi danışmanın isteksiz ve gönülsüz olmasıdır. İkincisi ise danışmanlarının kendileriyle ilgilenmeye vaktinin olmamasıdır. Mesela sınıf öğretmenliği dördüncü sınıftan erkek öğretmen adaylarından birisi en büyük sorunun danışman öğretim elemanının işyükü olduğunu şöyle anlatmıştır:

Bize ne hocanın ne de üniversitenin bir faydası dokundu. Hocayla iletişimimiz hiç yoktu. Gerçi adam napsın. Kaç tane grupta bir tek kendisi ilgileniyormuş. Bir sürü de derse giriyormuş. Yani hocayı da suçlayamıyorum. Ders daha ciddi işlense çok daha faydalı olurdu.

Sınıf öğretmenliği üçüncü sınıftan bir bayan öğrenci de ‘danışman öğretim elemanlarının, öğretmen adaylarına vakit ayırması gerektiğini, derse gerçekten inanan ve dersi işlemek isteyen hocaların danışman seçilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Türkçe öğretmeni üçüncü sınıf bir grup öğrenci de ‘Danışmanımızla doğru düzgün iletişim

kuramadık ki, etkinlik yapalım' diyerek iş yükü fazla olmayan öğretim elemanlarının danışman olmasını istemişlerdir.

Sınıf öğretmenliği üçüncü sınıftan bir erkek öğrencinin bu konudaki düşünceleri diğer öğrencilerin görüşlerini de özetlemektedir:

Bizim grup bu derse çok hevesli başladı. Zaten kendi grubumuzu kendimiz belirledik. Bu durum iletişiminizi daha da kuvvetlendirdi. Grupça uyum içindeydik. İlk fikrimiz bir köy okulunu boyamaktı. Mesela ben ilkokulu Kilis'in bir köy okulunda okudum. O köy okulunu gidip boyamayı arkadaşlara teklif ettim. Hocamız o köye nasıl gidip geleceksiniz, boya için masrafları nereden karşılayacaksınız dedi. Fikri beğenmedi. İkinci fikrimiz bi hapishaneyi ziyaret edip, mahkumlara herhangi bir konu hakkında seminer, sunum yapmaktı. Hoca resmi izinler problem olur dedi, istemedi. Üçüncü fikrimiz özürülüler derneğine gidip tiyatro yapmak, bu tiyatroya özürülüler de katmaktı. Ama özürülülerle çalışacak alan problemdi, özürülüler üniversiteye getirmek için araç sorundu. Bu durum motivasyonumuzu azalttı. Zaten zaman da geçiyordu. Daha çabuk ve zaman almayacak bir proje yapmalıydık. Bir ilköğretim okuluyla işbirliği yaparak; örneğin TOKİ ilköğretim ile Kilis'in bir başından başlayarak çöpleri toplayıp, öğrencilere çevre bilinci kazandıracaktık, bunu da hoca beğenmedi. Güvenlik önlemlerini yeterince alamayabilirsiniz dolayısıyla riskli olur veliler tepki gösterir dedi o fikri de beğenmedi. Biz de en sonunda fikir üretmekten sıkıldık geçen dönem arkadaşların gittiği özürülülerle yardımlaşma ve dayanışma derneğine gidip özürülü bireylerle vakit geçirmek istedik. Tam özürülü arkadaşlara alıştık bu sefer de dönem bitti. Zaten sonra da hoca bize bir kez bile ne yaptınız neye karar verdiniz diye sormadı. Bence bu dersin en büyük sorunlardan biri hocanın derse karşı isteksizliği, öğretmen adaylarıyla beraber elini taşın altına sokmak istememesidir. Önerim tabii ki daha istekli, motive edici ve dersin faydasına inanan öğretim elemanlarının danışman olmasıdır.

Görüşme yapılan öğretmen adaylarının tamamı danışmanlarının derse karşı yaklaşımından doğrudan etkilenecek, derse karşı tutum geliştirdiklerini belirtmektedirler. Mesela sınıf öğretmenliğinden 4 öğrenci ortak olarak "Bizim danışman öğretim elemanımız bu ders için gönüllüydü ama bizimle ilgilenememesi bir sorundu. Sürekli şehir dışında oluyordu. İşin açıkçası bu durumu fakülte koordinatör hocamızla pek paylaşmadık. Zaten işimize geliyordu. Dersten yırtmış olduk." demiştir.

Öğretmen adayları bu sorunun çözümü için önerisi gerçekten bu derse zaman ayıracağına inanan, daha istekli, öğretmen adayları ile etkili iletişim kuracak öğretim elemanlarının danışman öğretim elemanları olarak atanmasıdır.

4.3.1.3. Resmi süreç ve yazışmalar

Görüşme yapılan 34 öğretmen adayının 16 tanesi; %47'si resmi süreç ve yazışmalardan dolayı sorun yaşadığını söylemiştir. Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde bir dinleti yapan türkçe öğretmenliği erkek öğretmen adayları üniversite içinde yaptıkları projelerde bile karşılarına resmi süreç ve yazışma sorununun çıktığını bu yüzden isteksizlik yaşadıklarını belirtmişler ayrıca resmi izinlerin kurum veya kuruluşlara geç

gelmesinden dolayı da kurum/kuruluşlardaki yetkililerle aralarında olumsuz bir iletişimin oluştuğunu söylemişlerdir. Sınıf öğretmenliği 3. sınıfta okuyan bir kız öğrenci “Danışmanımız bile resmi yazışmalardan şikayet ediyordu, yazışma trafiğinden bıkmıştı, o da ne yapacağını bilmiyordu, biz napalım” demiştir. Türkçe öğretmenliği üçüncü sınıf, bayan bir öğretmen adayı ise benzer şekilde “Biz projemizi Kilis 7 Aralık Üniversitesinde yaptık, birçok sorun yaşadık ama bu sorunları danışman öğretim elemanları ile paylaşmadık. Danışman öğretim elemanımıza gidip sorunumuzu söylesek bize yeni dilekçeler yazmamız fikrini verecekti. Bizi resmi yazışmalar trafiğine sokacaktı. Zaten biz o çözüm yolunu biliyorduk.” şeklinde açıklamıştır.

Gittikleri kurum/kuruluşlarda resmi izinlerin gelmemesinden sorun yaşayan bir öğrenci bunu şöyle anlatmıştır:

Benim bu dersle ilgili söyleyeceğim tek şey kurumlara resmi yazıların zamanında gitmesi gerektiğidir. Çünkü kuruma adım atar atmaz resmi izin sorunu gündeme geliyor, resmi izin de gecikirse kurum yetkilileri bizlere kibar davranmıyor bu tavır da öğrencide istek filan bırakmıyor. (sınıf öğretmenliği, 3 sınıf, kız,)

Öğretmen adayları bu sorunun çözümü için dilekçe trafiğinin olabildiğince azaltılması gerektiğini, kurum/kuruluşlara gönderilen resmi yazılarda hem dersin ayrıntılı planının yapılması hem de gruptaki öğrencilerin isimlerinin yazılması gerektiğini söylemiştir. Bir grup öğrenci ise dersin samimiyetinin artırılması için resmi yazıyla hiç uğraşılmaması gerektiğini etkinliklerin fahri yapılabileceğini düşünmüştür.

4.3.1.4. Kurum/kuruluş yetkililerinin olumsuz tavırları

Görüşme yapılan 34 öğretmen adayının 9 tanesi yani oran olarak %26’sı dersin işlenişinde yaşanan başka bir önemli bir sorun kurum/kuruluşlardaki yetkililerin dersin yararına olan inançsızlığı ve öğretmen adaylarına karşı olumsuz tavırları olduğunu söylemişlerdir. Sınıf öğretmenliği üçüncü sınıf öğrencilerinden bir bayan öğretmen adayı “Gittiğimiz kurumdaki yetkililer bize hiç güler yüz göstermedi, her gittiğimizde bize siz nerden çıktınız der gibi davrandılar, yapmak istediğimiz her etkinliğe burun kıvırdılar, yetkililerle her görüşmeyi istediğimizde bizi beklettiler” demiştir. Yine gittiği kurumdaki yetkililerle işbirliği yapamayan türkçe öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinden bir kız öğrenci, proje için birkaç kurum değiştirdiklerini, bazı kurumların kendilerini ve bu dersi ciddiye almadığını, yapacakları projeleri faydasız

bulduğunu söyleyerek bu dersin en önemli sorunlarından birinin Kilis'teki kurum ve kuruluşların birçoğunun bilinçsizliği olduğunu belirtmiştir.

Öğretmen adayları bu soruna çözüm önerisi olarak danışman öğretim elemanlarını hiç olamazsa bir kez kurum/kuruluşları arayıp, bu dersin önemli olduğunu yetkililere hissettirmesi gerektiğini söylemiştir. Öğretmen adayları, dersi alan tüm öğrencilerin kurum/kuruluş ile ilgili tüm düşüncelerini danışmanlarıyla paylaşmasının doğru olacağını, buna göre derse yeni başlayan grupların yönlendirilebileceğini söylemiştir. Örneğin türkçe öğretmenliğinden bir öğrenci “Biz projemizi diğer arkadaşlara da tavsiye ettik. O arkadaşlar da bizden sonra projemize devam etti. Bence herkes kurumlarla ilgili düşündüğünü birbiri ile paylaşmalı. Çünkü bazı kurumlara giden arkadaşlar kötü muamele görüyor” demiştir.

4.3.1.5. Ekonomik sorunlar ve araç-gereç temini

Öğretmen adaylarının son sorununun ise ekonomik sıkıntılar ve araç gereç temini olduğunu söyleyenebilir. 34 öğrenciden 11 tanesi yani oran olarak %32'si bu konu ile ilgili sorun yaşadığını söylemiştir. Sosyal bilgiler öğretmenliğinden 4. sınıf bir bayan öğretmen adayı hem danışmanlarının yaratıcı ve faydalı projeler istediklerini hem de özgün projelerle uğraşmak istemediklerini, maddi kaynaklı projelerden kaçındıklarını belirtmiştir. Başka bir öğretmen adayı benzer şekilde “Projeye danışman öğretim elemanımızla beraber karar verdik. Fakat araç gereç temini, maddi imkansızlıklardan dolayı sürekli sınırlandırıldık ve bunun sonucunda da basit bir proje yaptık.” demiştir (Türkçe öğretmenliği, 3. sınıf, erkek). Bu öğrencinin görüşleriyle aynı yönde türkçe öğretmenliği 4. sınıftan bir grup öğrenci de ‘Bizim grubumuzun aslında çok değişik projeleri vardı. Ama hiçbirini hoca beğenmedi. Belki bizi hocamız destekleseydi biz de sponsor ayarlayıp zihnimizdekileri hayata geçirebilirdik. Ne bileyim bağış toplayabilirdik. Belki de hoca bağış toplamamızı da istemezdi. Bilmiyorum. Doğru düzgün konuşamadık ki’ demiştir.

Genel olarak öğretmen adayları ekonomik sorunlar konusunda danışmanlarından yardım alamadıklarını, sponsor veya bağış bulma konusunda da danışman öğretim elemanlarının kendilerini sınırlandırdıklarını dolayısıyla özgün projeler yapamadıklarını vurgulamışlardır.

Öğretmen adayları Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nin kendilerine maddi imkan ve araç gereç imkanı sunmasını önermişlerdir. Bu şekilde şimdiye kadar kendilerinin gerçekleştiremediği projeleri belki diğer arkadaşlarının gerçekleştirebileceğini söylemişlerdir. Türkçe öğretmenliğinden bir öğrenci 'Ya bize para, ya da araç gereç versinler, ya da bulacağımız sponsora karışmasınlar. Bence bu sponsor konusuna bir açıklık getirsinler' önerisini sunarak bazı danışman öğretim elemanlarının sponsorlara karşı çıktığını, bağış istemediğini ve öğretmen adaylarına maddi imkan konusunda hiçbir açık kapı bırakmadıklarını söylemişlerdir.

Yukarıdaki önerilere ek olarak öğretmen adayları, güzel projelerin tüm eğitim fakültesine ilan edilebileceğini, bazı projelere yerel basının davet edilebileceğini, bu sayede hem halkın hem kurum/kuruluş yetkililerinin bilinçlendirilebileceğini hem de öğretmen adaylarının güdülenebileceğini, ayrıca yeni projeler için de diğer öğretmen adaylarına ilham kaynağı olunabileceğini düşünmüşlerdir.

4.3.2. Danışman Öğretim Elemanları Açısından THU Dersinin Sorunları ve Çözüm Önerileri

Danışman öğretim elemanlarının THU dersine ilişkin sorunlarını tespit etmek için 7 danışman öğretim elemanı ile görüşmeler yapılmıştır ve bunun sonucunda 6 tane sorun tespit edilmiştir.

4.3.2.1. İşyükü

Görüşme yapılan 6'sı işyükünden dolayı THU dersi alan öğretmen adayları ile yeterince ilgilenemediğini söylemiştir.

THU fakülte koordinatörü Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde yaşanan en temel sorunların başında öğretim elemanı eksiğinden dolayı danışman öğretim elemanlarını seçememek olduğunu söylemiştir ve bu yüzden de mecburen THU dersini kimin ders boşluğu varsa o öğretim elemanına verdiklerini ifade etmiştir. Bu yüzden işin danışman öğretim elemanı kısmında gönüllülüğü esas alamadıklarını, bu dersi severek verebilirim diyen hocalara bazen yoğun işyükünden dolayı dersi veremediklerini, bazı danışman öğretim elemanlarının bu dersi gerçekten ciddiye aldığını, bazılarının ise yeterince ilgilenmediklerini; bunun için de dersin amaçlarına gerektiği kadar ulaşmadığını belirtmiştir.

Danışman öğretim elemanları bu sorunun çözümü için eğitim fakültesindeki öğretim elemanı sayısının artırılmasının gerektiğini, bu şekilde işyüklerinin azalacağını söylemişlerdir.

4.3.2.2. Ekonomik sorunlar ve araç- gereç temini

6 Danışman öğretim elemanı THU dersinin en büyük aksaklıklarından birinin ekonomik sorunlar ve araç-gereç temini olduğunu söylemiştir. Bir öğretim elemanı bu sorunu şöyle açıklamıştır “Üniversitenin bu derse ait ödeneği yoktur. Bu yüzden herhangi bir ekonomik destek gerekse veya araç-gereç lazım olsa uzun bir resmi yazışma gerekmektedir. Bu kadar uzun resmi yazışma projenin işleyini aksatmaktadır.”

Bir danışman öğretim elemanı bu sorunun çözümü için bulunduğu girişimi şu şekilde anlatmıştır “Üniversitemiz bu derse belli bir bütçe ayırmalı, zaten bu sorunu rektöre ilettik ama henüz bir sonuç alamadık”. Yine benzer şekilde başka bir danışman öğretim elemanı da Kilis 7 Aralık Üniversitesi’nde bu derse ait bir birim oluşturularak, öğretmen adaylarının masrafları ve araç-gereçleri için bütçe oluşturulabileceğini ifade etmiştir. Danışman öğretim elemanlarından birisi bu konu ile ilgili düşüncelerini şu şekilde açıklamıştır:

Bu derse ait bütçe birimi ayarlanırsa, harcamaların ne kadar tutacağı dönem başında hesaplanır. Planlanma yapılır, zamanında gerekli birimle iletişime geçilir ve üniversitenin ne kadar destek vereceği öğrenilir. Ancak bu şekilde yapılan projeler başarılı olur. Şu anda önce proje seçiliyor. Uygulanabilir gibi gözüküyor. Ama uygulama yapılırken sorun çıkıyor. Finansman gerekiyor. Bu finansman ayarlanamıyor ve dolayısıyla projeler yapılamıyor veya yarım bırakılıyor. Dönemin sonu gelmiş oluyor ve yeni proje de yapılamıyor. Bu sefer de yeni başlanılan projeler basit kalıyor. Yeterince başarılı da olmuyor.

4.3.2.3. Resmi süreç ve yazışmalar

Danışman öğretim elemanlarından 6 tanesi kurum/kuruluşlarla resmi yazışmalar konusunda sorun yaşadıklarını söylemişlerdir. Fakülte koordinatörü öğretmen adayları ile benzer şekilde dersin kurumlarla ilgili en büyük sorunun resmi izinler olduğunu söyleyerek gerekçesini şöyle açıklamıştır:

Biz ilk hafta valiliğe yazı yazıyoruz şu amaçla şu kurumlarla THU dersi yapmak istiyoruz diye onay istiyoruz ve açıkçası her seferinde bu yazıyı yazmak bizim için sorun oluyor. Valilikten alt kurumlara gelene kadar zaman geçiyor ve o esnada öğrencilerimiz kurumlara gitmeye başlıyor. Kurumlar da öğrencilerin karşısına sizin resmi yazılarınız gelmedi, işin resmi boyutu bize yansımada gibi haklı olarak sitemde bulunuyorlar.

Başka bir danışman hoca da hem diğer hocalar hem de öğrencilere benzer görüşler belirtmiş resmi izinlerde sorun olduğunu söylemiştir:

Kurum ve kuruluşlarla her yıl iletişime geçiyoruz, her yıl aynı kurumlarla yeniden yazıyoruz. Yazışma uzayınca izin problemi çıkıyor. Projenin uygulama zamanı daralıyor. Benim önerim üniversite gerek sivil toplum örgütleriyle gerekse valiliğe bağlı kurumlarla protokol yapıp anlaşmaya varmalı. Bu şekilde projeye daha çok zaman ayrılabiliriz.

Danışman öğretim elemanları, resmi yazışmalar sorunun çözümü için üniversitenin, gerek sivil toplum örgütleriyle gerekse valiliğe bağlı kurumlarla protokol yapıp anlaşmaya varması gerektiğini veya dönem başında yapılacak etkinlikler resmîyete dökülerek, dönemin ilerleyen günlerinde kurumların çıkaracağı sorunlara karşı önlemler alınabileceğini söylemiştir.

4.3.2.4. Ölçme ve değerlendirme

5 Danışman öğretim elemanı THU dersinde güvenilir ve geçerli ölçme değerlendirme yapılamadığını söylemiş, ayrıca Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde de belli bir ölçme değerlendirme standardının olmadığını belirtmişlerdir. Bu sorun ile ilgili bir danışman öğretim elemanı “Ölçme değerlendirme konusunda üniversitede belli bir standart yok. Bazıları devama bakıyor, bazıları öğrencinin projeye katkısına bakıyor, bazıları da her ikisine bakıyor. Ama bence sağlıklı değerlendirmeler yapılamıyor.” demiştir. Başka bir öğretim elemanı ise ölçme değerlendirme sorununun olduğunu hatta bu dersin tamamen sorunlardan oluştuğunu şu şekilde anlatmıştır:

Bu dersi nota dökmek zor. Ölçmeyi tam yapamıyoruz. Zaten dersi bile tam anlamıyla işleyemiyoruz. Bu dersin gerekli olduğunu düşünmüyorum, seçmeli olması gerektiğini düşünüyorum. Alt yapısı hazırlanmamış bir ders, konular havada kalmış. Danışman öğretim elemanları dersin önemine inanmazsa öğretmen adayları hiç inanmaz.

Danışman öğretim elemanlarının hepsi bu dersin not ile değil başarılı-başarısız şeklinde değerlendirilmesi gerektiğini ve bu dersin seçmeli ders olabileceğini söylemişlerdir. Örneğin bir danışman öğretim elemanı bunu şu şekilde açıklamıştır:

Öğretmen adaylarına not vermek yerine başarılı veya başarısız olarak değerlendirilebilir, bu ders ortalamayı etkilememelidir; çünkü bazı projeler daha basit oluyor bazı projeler ise emek istiyor. Yani her projenin kendine özgü yapısı var. Ya da başka bir önerim, bu dersin seçmeli olabileceğidir. Bu öneri gönüllülüğü arttıracaktır. Ayrıca THU dersinin YÖK tarafından alt yapısı iyi hazırlanmamış, iyi düşünülmemiş. Herkes bu dersi çalاکalem götürüyor. Niyet iyi uygulama plansız.

4.3.2.5. Plansızlık

4 danışman öğretim elemanı tıpkı öğretmen adayları gibi plansızlığın ciddi bir sorun olduğunu söylemiştir. Bu konu ile ilgili bir danışman öğretim elemanı şöyle demiştir:

Plansızlığın bir aksaklık olduğunu düşünüyorum. Çünkü zaman kısıtlı olduğu için öğretmen adaylarından çok yaratıcı şeyler çıkmıyor. 1-2 haftada karar vermeleri gerekiyor. Hızlı karar verince yeterince düşünemiyorlar. Zaman kısa olduğu için birbirleriyle düzgün iletişim kuramıyorlar. Ve bu yüzden öğretmen adayları özgün projeler çıkaramıyor.

Danışman öğretim elemanları dersin verildiği yarıyıl başındaki planlamaların çok zaman aldığını bu yüzden THU projelerini planlamaya dersin verileceği yarıyıldan bir önceki yarıyılın sonunda başlanabileceğini söylemişlerdir. Bu öneri ile ilgili fakülte koordinatörü şöyle demiştir:

Bu ders bizim üniversitemizde 3. sınıfın 1. ve 2. dönemlerinde okutuluyor. Bir dönem içinde öğrenciye hem plan yap hem git kurumu tanı hem de etkinlikler yap diyoruz bu çok sıkışık oluyor. Öğretmen adaylarını bir dönem önce toplayıp THU dersi var bu derste şunlar hedefleniyor. Sizler de bir şeyler düşünün, proje üretmeye başlayın demeliyiz. Bu şekilde daha programlı olabiliriz.

4.3.2.6. Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nin THU dersine ait yönergesinin bulunmaması

2 öğretim elemanı ise tüm hocalara yol gösterecek kadar açık bir resmi evrağın olmamasının bir sorun olduğunu söylemiştir. Bir danışman öğretim elemanı bu sorunun sebebini şöyle anlatmıştır “THU dersinin Kilis 7 Aralık Üniversitesi'ne ait bir yönergesinin olmaması bir eksiklik, bu yüzden tüm danışmanların ortak bir yolu yoktur. Herkes kendi bilgi ve tecrübelerimizi kullanıyor, bu yüzden karışıklık çıkıyor, bu dersin bir yönergesi olmalıdır. Yönerge ile kimin neyi yapacağını belirlenmesi yararlı olacaktır.”

4.3.2.7. Kurum/kuruluş yetkililerinin olumsuz tavırları

Danışman öğretim elemanlarından 2'si bir diğer sorunun ise kurum/kuruluş yetkililerinin öğretmen adayları ile düzgün iletişim kuramaması olduğunu söylemişlerdir.

Danışman öğretim elemanlarının birisi bazı kurumların kendilerine samimi davranmadığını ifade etmiştir:

Kurumları sene başında arıyoruz bize olumlu cevap veriyorlar, ama dönem içinde öğrencilere olumsuz davranıyorlar. Bize başka öğrencilerimize başka davranıyorlar. Mesela kurumlar önce etkinlikleri yaparız diyor yeri gelince sorun çıkarıyorlar. Öğrencilere bu yaptığımız etkinlik resmi izinli olmalı diyorlar. Bence sene başında yapılacak etkinlikler resmiyete dökülmeli. Böylelikle dönem ortasında çıkan sorunlar azalır.

Danışman öğretim elemanları düzenlenecek bir seminerle mahalli yetkililerin, kurum/ kuruluş yetkililerinin davet edilebileceğini, ders ile ilgili sunum yapılıp, toplum bilinçlendirilebileceğini söylemişlerdir. Bu seminer ile dersin ciddiyetinin anlatılabileceğini ve ne gibi projeler yapılacağına dair kurum/ kuruluş yetkililerinin de fikrinin alınabileceğini eklemiştir.

4.3.3. Kurum/kuruluş Yetkilileri Açısından THU Dersinin Sorunları ve Çözüm Önerileri

Kurum/kuruluş yetkililerinin yaşadıkları sorunları tespit etmek için 11 yetkili ile görüşülmüş, 2 sorun tespit edilmiştir.

4.3.3.1. Danışman öğretim elemanlarının derse karşı tutumları

10 kurum/kuruluş yetkilisi bu dersin en büyük sorununun danışman öğretim elemanlarının kurum yetkilileri ile iletişim ve işbirliği içerisinde bulunmaması, projeler sonunda geri bildirim almamaları olduğunu söylemişlerdir. Rehabilitasyon merkezi yetkililerinden birisi bu konu ile ilgili şunları söylemiştir: “Benim bu derste gördüğüm tek sorun, üniversiteden hiçbir yetkilinin bizimle iletişim kurmaması, geri dönüt almamasıdır. Belki beraber değerlendirme yapsak, eğitim fakültesiyle iş birliği içinde olsak bu dersin daha da faydalı olabileceğini düşünüyorum.”(Erkek, 60)

Yine başka bir rehabilitasyon merkezi yetkilisi de danışman öğretim elemanlarının bu dersi uygulamalı bir ders olduğu için ciddiye almadığını söyleyerek ‘kimse geri dönüt almıyor, bir gün bile arayıp bu öğretmen adayları napıyor, bir sorun var mı diye sormuyor. Görüştüğümüz öğretim elemanları da oldu, onlara sorunları söyledik, ama kimse söylediklerimizi önemsemiyor’ demiştir. ÇATOM yetkilisi de bu konu ile ilgili “Üniversite ve ÇATOM daha çok iletişim ve işbirliği içinde olmalı.

Öğretmen adayları bize kendi özgün projeleriyle gelse daha güzel olur. Zaten biz kuruluş olarak yeni projelere açığız, yeni projeler yapmak isteriz.” demiştir (Bayan, 36).

Kurum/kuruluş yetkililerinin bu soruna çözüm önerisi, danışman öğretim elemanlarının projenin başında, ortasında ve sonunda olmak üzere en az 3 kere kendilerini arayarak iletişim kurması, geri bildirim almasıdır. Yetkililer bu işbirliği sayesinde ilerki yarıyıllarda daha etkili projelerin çıkacağını söylemişlerdir.

4.3.3.2. Resmi süreç ve yazılar

6 Kurum/kuruluş yetkilisi resmi izinlerin kurumlarına geç gelmesi veya gelmemesi ile ilgili sorunlar yaşadıklarını söylemişlerdir. Örneğin ÇATOM yetkilisi bu sorunu şöyle açıklamıştır:

Bize resmi yazılar zamanında gelmedi. Ben de üniversiteyi aradım ardından yazı geldi. Ama resmi yazılarda bizlere hangi öğretmen adaylarının geleceği, ne zaman geleceği, ne tür etkinliklerde bulunacakları gönderilmeliydi, bu yollanmamıştı. Bence seneye daha ayrıntılı bir resmi yazı gelmeli. Dersin planını bizim bilmek istememiz bence çok doğal bir durum (Bayan, 36).

Bir rehabilitasyon merkezi yetkilisi de resmiyet olmayınca öğretmen adaylarının kafalarına göre kuruluşlarına girip çıktığını hatta sene başında bir iki kez geldiklerini sonra bir daha uğramadıklarını, bu durumun da merkezlerinin işleyişini aksattığını söylemiştir. Bu yüzden merkezlerine gelmek isteyen öğretmen adaylarından resmi belgeler istediklerini açıklamışlardır. SHÇEK’te çalışan bir yetkili de resmi izinler konusunda niçin bu kadar hassas davrandığını şöyle anlatmıştır:

Bizim buradaki kızlar dışarıdaki insanlara güvensiz ve tepkilidir. Çünkü geçmişte yaşadıkları onların kişiliklerini etkilemiştir. O yüzden çabuk ısınmazlar. Ama bir ısınınca da karşıdakine bağlanırlar. Öğretmen adaylarının buraya düzenli gelmesini bu yüzden istiyoruz. Yani resmiyete de bu yüzden dikkat ediyoruz. Örneğin 2 haftadır öğretmen adayları gelmiyor normalde dün gelmeleri gerekirdi. Fakat gelmediler bizim kızlar da beklediler. Sonra da hayal kırıklığı yaşadılar. Yine bu hafta üniversitede bahar şenliği vardı. Bizim kızlar acaba üniversiteli ablalar bizi de şenliğe götürürler mi diye düşündüler. Ama üniversiteden kızlar gelmeyince moralleri bozuldu. İşte biz bu yüzden ne zaman geleceklerini, hangi etkinlikler yapacaklarını bildiren bir yazı istedik. Çünkü bizim kurumumuz diğer kurumlara göre daha hassas çalışır (bayan, 38).

Kurum/kuruluş yetkilileri resmi yazıların kendilerine en kısa zamanda ulaştırılması gerektiğini, bu resmi yazılarda gelecek öğretmen adaylarının isimlerinin ve hangi etkinlikleri hangi hafta yapacaklarının bir listesinin olması gerektiğini söylemişlerdir.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, THU dersinin Kilis 7 Aralık Üniveristesi Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi'nde nasıl işlendiğini inceleyen bir değerlendirme çalışmasıdır. Bu değerlendirme yapılırken dersin paydaşları olan öğretmen adaylarının, danışman öğretim elemanlarının ve projelerin gerçekleştirildiği kurum/kuruluş yetkililerinin görüşlerine başvurulmuştur. Veri toplama aracı olarak anket, görüşme ve katılımcı gözlem tekniklerinden yararlanılmıştır. THU dersinin değerlendirilmesi yapılırken dersin işlenişi, amaçlarına ulaşma durumu, işleniş sırasında yaşanan sorunlar ve bu sorunların çözümü için paydaşların verdiği öneriler araştırılmıştır.

Elde edilen veriler incelendiğinde Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi'nde THU dersinin genel olarak amaçlarına uygun olarak işlendiği ortaya çıkmıştır. Dersin amaçlarına ulaşma durumu incelendiğinde, öğretmen adaylarının toplumu daha yakından tanıyıp, toplumla bütünleşme, çeşitli kurum/kuruluşları tanıma ve işbirliği yapma, öğretmenlik mesleğinin duygusal boyutunu ve maneviyatını tatma, özgüven gelişimine ve sosyalleşmeye katkıda bulunma temel amaçlarına “çok düzeyde” ulaşıldığı ama bazı sorunların da yaşandığı görülmüştür. Danışman öğretim elemanları ile projelerin gerçekleştiği kurum/kuruluşlardaki yetkililerin bu dersi yararlı bulduğu ama dersin daha etkili hale getirilebilmesi için aşağıda belirtilen sorunlarının çözülmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Öğretmen adaylarının, danışman öğretim elemanlarının ve kurum/kuruluş yetkililerinin ortak sorunlarının başında resmi yazışmalar ve izinler gelmektedir. Resmi yazıların kurum/kuruluşlara geç gittiği, bu yüzden projelerin aksadığı veya öğretmen adayları ile yetkililer arasında iletişimde aksamalar olduğu ortaya çıkmıştır. Kurum/kuruluş yetkilileri resmi yazılarda hem daha ayrıntılı ve düzenli bilgiler verilmesini hem de bu yazıların zamanında gelmesi için fakültenin planlı davranmasını önermişlerdir. Fakülte koordinatörü ise resmi yazıların kurum/kuruluşlara zamanında gitmemesi sorunun kendilerinden kaynaklanmadığını valilik aracılığı ile kurum/kuruluşlara gittiği için aksamaların olduğunu söylemiştir. Her yıl yeni yazışmalar yapmak yerine üniversite ile sivil toplum örgütleri ve valiliğe bağlı kurum/kuruluşlarla

protokol yapılması, danışman öğretim elemanları ve fakülte koordinatörü tarafından önerilmektedir.

Paydaşların ortak sorunu olarak plansızlık tespit edilmiştir. Kurum/kuruluş yetkilileri kendilerine yarıyıl başında gönderilen resmi yazıda etkinliklerin hafta hafta programlanmış halini istemekte, ani karar verilen etkinliklerin kurum/kuruluşlarının işleyini aksattığını söylemektedir. Öğretmen adayları ile danışman öğretim elemanları dersin planlama aşamasının dersin alındığı yarıyıldan bir önceki yarıyılın sonunda yapılabileceği önerisini sunmuşlardır. Fakat bu dönemde proje gruplarının ve danışman öğretim elemanlarının henüz belirlenmemiş olması, öğrencilerin tatilde olması ve final bütünleme sınavları bulunması bu önerinin uygulanabilirliğini zorlaştırmaktadır.

Öğretim elemanları ile öğretmen adaylarının belirttiği bir başka ortak sorun ise proje için gerekli araç-gereçleri temin etmek ve maddi kaynak sağlanmasıdır. Danışman öğretim elemanlarının bu soruna önerisi THU dersine ait bütçe birimi ayarlanması harcamaların bu birimden yapılmasıdır.

Öğretmen adayları ile danışmanların sorun olarak belirttiği bir diğer husus ise kurum/kuruluş yetkililerinin öğretmen adaylarına karşı olumsuz tavırları olarak tespit edilmiştir. Kurum/kuruluş yetkilileri ile öğretmen adaylarının olumlu iletişim kuramamasının iki sebebi vardır. Bunlardan biricisi resmi izinlerin geç gelmesi ikincisi ise kurum/kuruluş yetkililerinin THU dersi hakkında çok fikir sahibi olmamasıdır. Öğretmen adayları, danışman öğretim elemanlarının hiç olmazsa bir kez kurum/kuruluşları arayıp, bu dersin içeriği ve önemini yetkililere açıklaması gerektiğini söylemişlerdir. Danışman öğretim elemanları ise düzenlenecek bir seminerle mahalli yetkililerin, kurum/ kuruluş yetkililerinin üniversiteye davet edilebileceğini, ders ile ilgili sunum yapılıp, toplumun bilinçlendirilebileceğini, görüş alış-verişi yapılabileceğini söylemişlerdir.

Öğretmen adayları ile kurum/kuruluş yetkililerinin ortak sorunu olarak danışman öğretim elemanlarının derse karşı ilgisiz tutumu bulunmuştur. Öğretmen adayları, danışman öğretim elemanlarının dersin faydasına inanmadığını hissettikleri anda kurum/kuruluşlara gitmeyi aksatıp, etkinliklerini canla başla yapmamaya başlamaktadır. Kurum/kuruluş yetkilileri ise danışman öğretim elemanlarının kendileri ile iletişim kurmadığını, dönüt almadığını söylemiştir. Bu sorunun nedenlerinden biri de öğretim

elemanlarının işyükü fazlalığıdır. İşyükünden dolayı danışman öğretim elemanları THU projelerine yeterince vakit ayıramamaktadır. Öğretmen adayları THU dersinin danışman öğretim elemanı olarak işyükü çok olmayan öğretim elemanlarının atanmasını istemiş, danışman öğretim elemanları ise fakülteye yeni öğretim elemanları alınarak işyükünün azaltılacağını önermişlerdir.

Danışman öğretim elemanları THU dersinde ölçme değerlendirmenin de bir sorun olduğunu belirtmişlerdir. Danışman öğretim elemanları arasında ölçme ve değerlendirme hususunda bir standart bulunmamaktadır. Bazı öğretim elemanları ürüne önem verirken bazı öğretim elemanları sürece önem vermektedir. Bazı öğretim elemanları ise her ikisine birden dikkat etmektedir. Ama danışman öğretim elemanları bu değerlendirmelerin güvenli ve geçerli olmadığını, öğrencilerin başarılı veya başarısız olarak değerlendirilmesinin daha doğru olacağını belirtmişlerdir.

Araştırmanın sonucunda elde edilen tüm veriler ve paydaş görüşleri incelenerek değerlendirilmiş ve THU dersinin daha iyi işlenebilmesi için aşağıdaki önerilerin sunulması uygun görülmüştür:

- 1- Danışman öğretim elemanları, projenin yapıldığı kurum/kuruluşlara giderek oradaki çalışmalara öğretmen adaylarıyla birlikte daha fazla katılmalıdır. Bu şekilde hem öğretmen adaylarıyla hem de kurum yetkilileriyle daha iyi iletişim kurmaları, onların motivasyonunu arttırmaları, projenin gidişatını yakından takip etmeleri, dönüt almaları ve ölçme değerlendirmeyi daha sağlıklı yapmaları mümkün olacaktır.
- 2- THU dersinin sağlıklı bir şekilde işlenebilmesi için fakültede bir koordinatör görevlendirilmektedir. Aynı şekilde valilikte de bir THU koordinatörü belirlenmelidir. Böylece fakülte koordinatörü, THU dersinin işlenişinde ortaya çıkan her türlü sorunda, resmi yazışmalarda ve izinlerde valilik koordinatörü ile iletişime geçerek sorunları daha kısa zamanda ve daha az resmi prosedürle çözebilecektir. Bu konuda valilik ve üniversite arasında işleyişi düzenleyen bir protokol imzalanabilir.

- 3- Projenin yapılacağı hedef kitle, kurum/kuruluş belirlendikten sonra danışman öğretim elemanı, öğretmen adayları ve ilgili kurum/kuruluş yetkilileri bir araya gelerek toplanmalıdır. Bu toplantıda yapılacak projeye birlikte karar vermeli, proje kapsamında yapılacak etkinlikleri haftalara göre planlamalı ve proje dönem çalışma planı oluşturmalarıdır. İlgili tüm paydaşların proje planlamasına katılması projenin sahiplenilmesi ve uygulanmasında da kolaylıklar sağlayacaktır.
- 4- Fakülte koordinatörlüğünce, yapılan projelerin tanıtımı, proje etkinlikleri ve sonuçları üniversitenin internet sayfasında ve yerel basında tanıtılarak projeyi gerçekleştiren danışman öğretim elemanlarının, öğretmen adaylarının ve ilgili kurum/kuruluşlardaki yetkililerin motivasyonu artırılabilir.
- 5- THU dersinin somut değerlendirme kriterlerini belirlemek zor olduğundan öğretmen adaylarına not vermek yerine proje sonunda genel performanslarına bakılarak başarılı veya başarısız olarak değerlendirilmeleri daha uygun olacaktır.

KAYNAKLAR

- Başaran, İ. E. (1983). *Eğitim Yönetimi*. Genel Dağıtım Gül Yayınevi, Ankara, s.148.
- Cousins, J. B., ve Earl, L.E. (1995). *Participatory Evaluation In Education*. Falmer Press, London.
- Çuhadar, A.(2008). Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi ile Yurttaş Öğretmen Yaratmak, VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu bildirisi,Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- DPT, (2000) Yükseköğretim Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Yayın No DPT:2534, Ankara
- Gözütok, F.D. (1993). *Okulda Dayak*. Ankara : 72 Ofset.
- Özkan, R. (2005). Birey ve Toplum Gelişiminde Öğretmenlik Mesleğinin Önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 2005-Bahar, 33(166): 33-42.
- Öğretmen Yetiştirme Programındaki Değişiklikler.
http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/programlar_aciklama.doc.
03.04.2009 tarihinde indirilmiştir.
- Keskin, İ. (2001). *Öğretmenlik Mesleği, Öğretmenlerin Beklenti ve Sorunları Üzerine bir İnceleme "Sivas İli Örneği"*, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Varış, F. ve Diğerleri. (1991). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: A. Ü. Basımevi.
<http://www.bayindirlik.gov.tr/iller/kilis/index.php> 02.01.2012 tarihinde indirilmiştir
<http://www.kilis.edu.tr/tarihce> 15.12.2011 tarihinde indirilmiştir

EK-A
ÖĞRETMEN ADAYLARINA UYGULANAN ANKET

Sayın katılımcı;
Aşağıdaki anketi, topluma hizmet uygulamaları dersinin programını değerlendirebilmek için, görüşlerinizi almak amacıyla hazırladım. Önermeleri kısa tutarak, sizi sıkmamaya özen gösterdim.

İlginiz için teşekkür ederim.

Zeynep TANRIAŞIKI
Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Yüksek Lisans Öğrencisi

Bölüm Adı : .....
Cinsiyet : Erkek ..... Kadın .....
Yaş:.....
T.H.U. Projesinin Uygulandığı Kurumunun Adı:

	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1 - Fakülte koordinatörü veya proje danışman hocamız, dönem başında bir toplantı düzenledi ve toplantıda bizlere bu dersin amacını, genel ilkelerini açıkladı.					
2- Fakülte koordinatörü veya danışmanımız, dönem başı toplantısında, bize yapmamızı beklediği projeler ve etkinlikler hakkında bilgi verdi.					
3- Fakülte koordinatörü veya danışmanımız, dönem içinde ve sonunda hazırlayacağımız raporlar ve etkinlik dosyaları konusunda bizleri bilgilendirdi.					
4- Fakülte koordinatörü veya danışmanımız, dönem sonunda bizleri nasıl ölçüp değerlendireceğini, bizlere neye göre not vereceğini açıkladı					
5- Dönem başında yapacağımız projeyi, danışman hocamız ve grubumuzdaki diğer arkadaşlarla ortak karar alarak belirledik.					
6- Yaptığımız projeye hocamız karar verdi. Bizim grup olarak fikrimizi önemsemedi.					
7-Proje ekipleri olarak, proje danışmanımız başkanlığında dönemin ilerleyen günlerinde de düzenli olarak toplandık					

8- Karşılaştığımız sorunları danışman hocamızla paylaştık.					
9-Sorunlarımıza çözüm önerisi geliştirmemiz için, danışmanımız bize yardımcı oldu.					
10- Projelerin yapılacağı kurum ve kuruluşlardan gerekli izinleri, fakülte koordinatörümüz veya danışman hocamız zamanında aldı.					
11- Danışman hocamız veya fakülte koordinatörümüz, proje kapsamında gerekli ulaşım araçlarının teminini sağladı					
12-Danışman hocamız veya fakülte koordinatörümüz, projenin gerekli masrafları ve diğer ihtiyaçları için üniversitenin ilgili birimleriyle işbirliği yaptı.					
13- Projemizin gerekli masrafları için, biz kendi cep harçlıklarımızı kullandık.					
14- Projemizi yaptığımız kurum ve kuruluşlar, bizlerle işbirliği yapmaktan memnundu.					
15- Projemizi yaptığımız kurum ve kuruluşlardaki yetkililer, bizlere güler yüz gösterdi.					
16- Gittiğimiz kurum ve kuruluşlardaki yetkililer, projelerimizi yapabilmemiz için bize yeterince yardımcı oldu.					
17- Gittiğimiz kurum ve kuruluşlarda, yasal izinlerimizin gelmemesinden kaynaklanan sorunlar yaşadık.					
18- Topluma hizmet uygulamaları dersi, toplumumuzu daha yakından tanıyıp, toplumla bütünleşmeye yardımcı oldu.					
19- T.H.U. dersinde yaptığımız projeler, toplumun sorunlarına ve beklentilerine daha fazla duyarlılık göstermeme yardımcı oldu					
20-T.H.U dersi aracılığıyla toplumumuzun güncel sorunlarını fark ettim.					
21- T.H.U dersi aracılığıyla toplumumuzun sorunlarına çözüm önerileri ürettim.					
22-T.H.U. projelerini yaparken, çeşitli kurum ve kuruluşları tanıdım.					
23- T.H.U. projelerini yaparken, çeşitli kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaptım.					
24- T.H.U dersi vasıtasıyla öğretmenlik mesleğinin duygusal boyutunu ve maneviyatını tattım.					
25- Bu ders sayesinde kazandığım deneyimlerimin, bana meslek hayatımda katkıda bulunacağını düşünmüyorum.					

26- T.H.U dersi özgüvenimin gelişmesine katkıda bulundu.					
27- Ders sonrasında bende kabiliyet, tutum ve değerler gelişimi oldu.					
28- Uygulamış olduğum topluma hizmet projesinin topluma yararlı olduğunu düşünüyorum.					
29- Bu ders benim sosyalleşmeme katkı sağladı.					
THU dersini alırken yaşadığınız her türlü sorunu lütfen belirtiniz.					
THU dersinin daha etkili işlenmesi için her türlü önerinizi lütfen açıklayınız.					

EK-B
YÖK'ÜN ÜNİVERSİTELERE GÖNDERDİĞİ 'TOPLUMA HİZMET
UYGULAMALARI DERSİ HAKKINDA' İSİMLİ RESMİ BELGE

T. C.
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI

Sayı : B.30.0.EÖB.0.00.00.03.02.02/
Konu : Topluma Hizmet Uygulamaları
Dersi Hakkında

-3680.

02.10.07*026388

10
farklandı

KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ'NE

İLGİ : 15.06.2006 tarih ve B.30.0.EÖB.0.00.00.03.02.02/ 1894 -13191 sayılı yazımız.

İlgi yazımızla Eğitim Fakültelerinin ilköğretime öğretmen yetiştiren bölümlerinin programlarına "Topluma Hizmet Uygulamaları" adlı yeni bir ders konulduğu bildirilmişti, ekte gönderilen, söz konusu dersin amaç ve işlenişi ile ilgili bilgilerin eğitim fakültelerinize iletilmesi ve dersin bu açıklamalar esasına göre yapılması hususunda bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

9/10/2007
Sn. Prof. Dr. Adil Kılıç
dereğini rica
ederim

Prof. Dr. İsa İSME
Başkan Vekili

EKLER:

Ek1- Açıklama (2 sayfa)

Prof. Dr. Şükrü KARATAŞ
Rektör Yardımcısı

DAĞITIM

- Eğitim Fakültesi ve Öğretmen Yetiştiren Bölüm/Programı Bulunan Üniversite Rektörlüklerine.
- Doğu Akdeniz, GİRNE-Amerikan, Lefke Avrupa, Ulusal Kıbrıs, Yakın Doğu Üniversitesi Rektörlüklerine.

9.10.2007
9. Doç. Dr. Mahmut Kaya
Topluma hizmet
uygulamaları dersinin
öğretim cemaatlarına

08.10.07
500-287

Dersin Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar:

1. Etkinliklerin planlanması ve uygulanmasında, etkinliğin yapılacağı kuruluşun işleyişinin aksatılmamasına özen gösterilir.
2. Topluma Hizmet Uygulamaları projelerinde tanımlanan etkinlikler, öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri kendi öğretim programlarında ve etkinliklerin yapılacağı kurum ve kuruluşlarda tanımlanmış ve programlanmış olan etkinliklerin dışında, özgün projeler olmalıdır.
3. Topluma Hizmet Uygulamaları projelerinde tanımlanan etkinlikler, hedef kitlede bilimsel, eleştirel, yaratıcı düşünmeyi destekleyici ve güdüleyici nitelikte; hedef kitlede okuma, öğrenme, araştırma, inceleme, gelişme yönünde ilgi ve merak uyandırıcı olmalıdır.
4. Topluma Hizmet Uygulamaları projelerinde tanımlanan etkinlikler, hedef kitlede, içinde buldukları koşullara bakılmaksızın, daha iyisini yapabilecekleri yönünde özgüvenlerini destekleyici nitelikte olmalıdır.
5. Ders kapsamında yapılacak etkinliklerin yeri, süresi, kapsamı vb. konularda fakültenin "Topluma Hizmet Uygulamaları Koordinatörü"nü başkanlığında, bölüm koordinatörü, dersin sorumlu öğretim elemanları tarafından birlikte karar verilmelidir.
6. Topluma Hizmet Uygulamaları dersinde, her 15-20 öğrenci için ders sorumlusu olarak bir öğretim elemanı belirlenmeli, ayrıca dersin sorumlusu olan öğretim elemanı tarafından, her proje ekibine, projeden sorumlu bir öğrenci temsilcisi seçilmelidir.

Eklere koydu

*bir kısmında (2006)
ikinci kısmında*

EK

TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI DERSİ HAKKINDA

Eğitim Fakültelerinin 2006 yılında güncellenen programlarında, ilköğretime öğretmen yetiştiren tüm alanlara, "Topluma Hizmet Uygulamaları" dersi konulmuştur.

Öğretmenliğin, büyük ölçüde toplumsal sorumluluk taşıyan meslek alanlarından biri olması, öğretmenlerin toplumla bütünleşme ve toplumsal liderlik işlevini yerine getirme gibi önemli görev ve sorumluluklarının bulunması nedeniyle, öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimleri sırasında bu yönlerini geliştirme amacını güden deneyimler kazanmaları büyük önem taşımaktadır.

Topluma Hizmet Uygulamaları dersi, gerek amaçları bakımından gerekse işleniş ile programda yer alan öteki derslerden farklılık göstermektedir. Dersin, öğretmen adaylarına toplumsal duyarlılık kazandıran ve onların mesleğin duygusal boyutunu kazanmalarını sağlayan bir fırsat olarak değerlendirilmesi ve bu amaçlara hizmet edecek şekilde uygulanması gerekmektedir. Ders bu ilkelere göre yürütüldüğünde, öğretmen adaylarının özgüvenleri gelişecek ve mesleki doyumları artacaktır. Bunun yanı sıra dersin işlevsel hale gelmesiyle, öğretmen adayları, hizmet öncesinde toplumun sorunlarıyla ilgilenme, bu sorunlara çözüm arama fırsatı bulabilecekler, böylece üniversitelerin, asli görevlerinden biri olan, topluma hizmet sunma yükümlülüğüne katkıda bulunacaklardır.

Topluma Hizmet Uygulamaları dersinde ve dersin etkinliklerinde, öğretmen adaylarında toplumsal duyarlılık ve farkındalık; işbirliği, dayanışma, etkili iletişim ve özdeğerlendirme becerilerini destekleme; toplumsal sorumluluk bilinci ve özgüven oluşturma hedeflenmelidir. Ders, proje tabanlı etkinliklere dayanmalıdır.

Topluma hizmet amaçlı etkinliklerin düzenlenmesi için üniversitelerin Sağlık Kültür Daire Başkanlığı bütçelerinden belli bir kaynak ayrılmalıdır. Ayrıca dersin, tüm programlarda bir eşgüdüm içinde yürütebilmesi için, her fakültede, "*Topluma Hizmet Uygulamaları Koordinatörlüğü*" kurulmalıdır.

(YOK, 2006)

Ders Kapsamında Yapılacak Etkinlikler

Ders uygulama ağırlıklı olup, proje tabanlı etkinliklerden oluşan uygulama bölümü, ders saati dışında, çoğu zaman da tatil günlerinde gerçekleştirilebilecektir.

Ders kapsamında yapılacak etkinlikler, dersin amaçlarıyla örtüşmek kaydıyla, fakültelerin "Topluma Hizmet Uygulamaları Koordinatörlüğü"nin eşgüdümünde, ders sorumlusu öğretim elemanlarının oluşturacağı akademik kurul tarafından belirlenebilir. Bir fikir vermesi amacıyla aşağıda bazı etkinlik alanları verilmiştir:

- Yatılı İlköğretim Bölge Okulları (YİBO),
- Birleştirilmiş sınıflı köy okulları,
- Engellilere yönelik okullar,
- Resmî Hastaneler, Sosyal Hizmetler Yetiştirme Yurtları ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na bağlı merkezler,
- Müzeler, Galeriler,
- Cezaevleri ve çocuk ıslahevleri

ÖZGEÇMİŞ

Zeynep EŞKİ, 1984 yılında Kilis' te doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Gaziantep'te tamamladı. 2007 yılında Malatya İnönü Üniversitesi İlköğretim Matematik Öğretmenliği bölümünden mezun oldu. 2007–2012 yılları arasında Osmaniye Bahçe Kenan Evren Paşa İlköğretim Okulu'nda görev yaptı. 2008 yılında Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri alanında yüksek lisansına başladı. Halen aynı okulunda görevine devam etmektedir ve evlidir.